

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.12, april 2018

Ændret i version 1.23 og 1.26, december 2025

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1840 (SJ: 679)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 6

Teksten er etableret af Vibeke A. Pedersen

Punktkommentarer er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen, Jon Tafdrup og Henrik Yde

Indledning er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup og Henrik Yde

Tekstredegørelse er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Henrik Yde

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning ph.d. Robert E. Bjork og dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

I øvrigt takkes cand.phil. Niels W. Bruun

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

[[A:1]

Phenix-Fuglen

ET

ANGELSACHSISK KVAD

FÖRSTEGANG UDGIVET

MED

INDLEDNING, FORDANSKNING OG EFTERKLANG

AF

NIK. FRED. SEV. GRUNDTVIG.

KJÖBENHAVN.

TRYKT I **Fabritius de Tegnagels** BOGTRYKKERI.

1840.

[[A:2]] [[A:3]]

DEN DANSKE MAJESTÆT
SKJOLDUNGERS ARVING
Kong Christian den Ottende
TILEGNES
SOM
LYKKE-VARSEL
I
KRONINGS-AARET
PHENIX-KVADET.

[[A:4]] [[A:5]]

- ¹ Kongen døde under Vinters Hjerte,
Med Naturen bar vi alle Sorg,
Dyb var altid Dannekvindens Smerte,
Som i Hytten, saa paa Kongeborg,
Og paa Jorden findes ei de Helte,
Som ved Hjerte-Sorg jo maae hensmelte.
- ² Kongen lever ved Midsommers-Tide,
Med Naturen smile vi paany,
Danske Aasyn er som Bögens blide,
Let sig klarer deres Pandesky;
Og naar Frygt ei Munden paa os binder,
Glædens Bæk i Frydesang udrinder.
- ³ Det, o Konge! er den store Sage,
Klædt paa Dansk i jævne Ord og faa,
Der sig strækker fra de gamle Dage,
Til Du staaer med *Skjoldung-Kronen* paa,
Under Lovsang fra den Danske Tunge,

Som naar alle Skovens Fugle sjunge.

4 **[A:6]**Aanden döde, som til Drot var kaaret
Over Bög og Fugl i Hedenold:
Barne-Englen, mild og bølgebaaret,
Vingebreed som Dane-Markens *Skjold*;
Magteslös han sank i Bølge-Dale,
Aanders Död paa Jord er dog kun Dvale.

5 Aanden svæver over Kongens Isse,
Svang paa Vinger sig fra Bølgens Skiöd,
Derom bringe Tidender fuldvisse
Folkesang i Barne-Tone söd,
Barnesang med store Søndags-Syner,
Barne-Blik, som tordner ei, men lyner.

6 Skabe Liv, det kan paa Jord ei Haanden,
Sad deri end hele Verdens Magt;
Skabe Liv, det kan alene Aanden,
Men for Aanden er det gjort som sagt;
End har Lærdom Skjalden ei aftrættet,
At Livskraften er i Aandedrættet.

7 Föde Aanden Börn paa Jorderige
Kan ei Pen, ei Haand paa nogen Viis,
Men kun *Ordet*, som er *Aandens* Lige,
Deler med ham al hans Daad og Priis,
Som en Dronning deler Kongens Ære,
Skal af ham paasat Guld-Kronen bære.

8 Derfor, Konge! alle Dine Dage
I sit Rige *Aanden* herske frit!
Giv Du ham Haandfæstningen tilbage,
Som den gaves för i Riget Dit!
Falske Aander skal dog ingensinde
Danmarks Barne-Engel overvinde.

9 **[A:7]**Og hans ægte Dronning, *Modersmaalet*,
Som har trællet nu trehundred Aar,
Giv den Glands, hvormed hun för har straalet,
Overstraalet Norden i sin Vaar!
Pustes bort Gravmulmet fra det Fjerne,
Brat hun tindrer da som Aftenstjerne.

10 Længe har det over Marken tonet:
Danmarks Haab er, *Christian Fredrik*, Du!

Og naar Danmarks Haab med Dig er kronet,
Kommers skal det trindt paa Jord ihu:
Folk og Drot, som sig paa Gud forlade,
Blunde trygt og vaagne sjæle glade.

11 Dristig er mit Haab om *Danmarks Lykke*,
Var i Verden mangel Dag til Spot;
Dog det blomstred selv i Dödens Skygge,
Throned mig i Barmen som en Drot,
Og mens Panden fures, Haaret graaner,
Stöder Haab i Luur, saa Frygten daaner.

12 Hvad forblommet för jeg kvad om *Balder*,
Brustne Grave og opstandne Folk,
Toner klart nu om en *Phenix-Alder*,
Aandens Nyaar som sin egen Tolk,
Da i Straaleglands sig klart forbinde
Daad og Deilighed, som Mand og Kvinde!

13 Er det Gyldenaar ei alt oprundet
I vor Folkelige *Fredriks* Tid,
Fik ei, grødefuldt og fuglemundet,
Det med *Christian* Konge-Vaaren blid;
Alle Fugle da med Himlen falde,
Sidste Gang har Aand bedaaret Skjalde.

14 **[A:8]** Dog, hvad Engelen i Danevange
Længe ymte om og nynnede paa,
För i Skok derom han Skjalde-Sange
Böd som Nattergale sammen slaae;
Det skal Tiden, naar den gör sit Bedste,
Dröfte vel men klare og stadfæste.

15 Thi det staaer med Tidens Finger skrevet:
Danmarks Engel er en sanddru Aand,
Og kun meer sandfærdig er han blevet
I den rene Sandheds Ledebaand,
Som fra Zions Bjerg til Danmarks Slette
Fandt saa myg ei nogen Folke-Vætte.

16 Danmarks Engel, som med Barne-Finger
Löfted meer end nogen Kiæmpe prud,
Slaae kun frit med sine Svanevinger,
Favne ömt vort Modersmaal, sin Brud!
Som et himmelfalden Dronning-Smykke
Skinner over Skoven Danmarks Lykke.

¹⁷ Hil Dig da, *Kong Christian!* med Din Krone,
Med Dit Folk og med Dit Time-Glar!
Danmarks Aand! sid herlig paa Din Throne!
Modersmaal! gör Loven mild og klar!
Folkesang! udbryd fra alle Munde!
Overstem alt Gny og Glam i Lunde!

[A:9]

Fortale.

Det var i *Frederik den Sjettes* Kronings-Aar (1815) at *Thorkelins* Udgave af "*Bjovulf*," begyndte et nyt Tidsrum i den Angel-Sachsiske Literatur¹, der siden stedse klarere opstaaer som en *Phenix* af sin Aske, og det var netop i Kronings-Dagene, jeg gav den første Pröve af min Fordanskning og lovede Geheimeraad *Bülöw* at fuldföre den, som da ogsaa alt for tyve Aar siden er skeet².

Det er derfor, synes mig, ganske baade i sin *historiske* og *poetiske* Orden, at det Angel-Sachsiske Digt om "*Fuglen Fenix*" første Gang udkommer, ogsaa i Danmark, i *Christian den Ottendes* Kronings-Aar, og at jeg i Kronings-Dagene holder mit literære Sölv-Bryllup med "*Anguls Oldkvad*" som netop ved den forrige Kroning, 25 Aar tilbage, satte mig saaledes i Fyr og Flamme, at jeg med stor poetisk Forvoenhed gav dem min Haand, uden at kiende synderlig til dem, og som jeg nu, efter Medgang og Modgang, har saa kiære, at jeg ogsaa her maa bekiende, Lykken var meget bedre end Forstanden.

At jeg nu vil holde dette Sölv-Bryllup saa offentlig som mueligt, dertil fattes jeg heller ikke Grunde, som synes mig fyldestgiörende, thi deels har jeg paadraget mig et Skin af Utroskab, jeg maa see til at klare fra mig, og deels har jeg herved den önskeligste Leilighed til at give mit Fædreneland et godt Forvarsel, som jeg naturligviis griber med Glæde.

Hvad nu först min tilsyneladende Utroskab angaaer, da underholder jeg ingenlunde Publicum dermed, fordi jeg troer, den Sammenblanding af offentlige og huslige Forhold, der for Öieblikket hörer til Dagens Orden, gavner det virkelige "Fædreneland," men [A:10]fordi det i alle Maader maa kaldes en offentlig Sag, og fordi den hænger paa det nærmeste sammen med den Angel-Sachsiske Literaturs nærværende Tilstand og Udsigt, som jeg tör haabe, mine

Læsere vil skiænke lidt af den Opmærksomhed, den i mine Öine fortjener.

Det var i Aaret 1828, da jeg, saa at sige, stod ledig paa Torvet, Kong *Frederik* den *Sjette* engang spurgde mig, hvad jeg bestilte, og jeg svarede: ingen Ting, Deres Majestæt! og jeg veed heller ikke noget at giöre for Öieblikket, med mindre det maatte behage Majestæten at lade mig reise til *England*, og nærmere undersøge de *Angel-Sachsiske* Haandskrifter, som er af megen Vigtighed ogsaa for Oplysningen af *Danmarks* Oldtid, men er aldeles foragtede i deres Hjemstavn. Det Ord greb Kongen med levende Deeltagelse, og Fölgen deraf blev mine Engelske Reiser 1829-31, som hidtil synes slet ikke at have givet noget Udbytte, men som jeg dog skal stræbe at vise, var ingenlunde örkeslöse. Dette vilde vist nok ikke nu trængt til nyt Beviis, hvis det "*Angelsachsiske Bibliothek*" hvortil jeg paa Engelsk gav en Udsigt, ei var blevet kvalt i Födselen³, men nu ligner den et höitideligt Kiærtegn til Bod for Hverdags-Kulde, som jeg langt fra at kunne beraabe mig paa, snarere har ondt ved at forsvare.

Sagen var imidlertid den, at da jeg förste Gang kom til England, og udbredte mig med barbarisk Veltalenhed over den Angel-Sachsiske Literaturs Skiönhed og ulykkelige Skiæbne, da var et medlidende Smiil over min slette Smag alt det Svar jeg fik, da alle Kiendere vilde vide fra förste Haand, at hvad jeg löftede til Skyerne som en Ælve-Dronning, var en gammel rynket Hex, der med sine sorte Konster og med sin barbariske Tænkemaade fuldelig havde fortjent de Spark og Skiældsord, hvormed *Hume*, *Warton*, og andre Gentlemen af den fineste Classiske Dannelse, havde seet sig nödt til at affærdige hendes Paatrængenhed. Det ærgrede mig naturligviis, ikke blot for Sagens men især for min egen Skyld, og jeg benyttede mig da paa det Grusomste af Vedkommendes Ubekiendtskab med hvad de fordömde, til at drille dem med den store Selv-Fornægtelse, de viiste, ved saa ganske at overlade os det ny Europas Historiske og Poetiske Dronning, med hele den verdenshistoriske Navnkundighed, vi Danske, som hendes vel svage men trofaste Riddere, vare sikkre nok paa at vinde, men vilde af naturlig Beskedenhed gjerne deelt med vore höibaarne og glimrende Frænder paa Anguls-Öen, der unægtelig havde nærmest Krav paa Æren. Da nu dette, ved mit andet, heel uventede Besög, begyndte at virke, opfordrede man mig halv **A:11**i Spög og halv i gnaven Alvor, til at bringe den Skiönhed for Dagens Lys, jeg aldrig kunde blive træt af at berömme, og forsikkrede, at mine Bestræbelser for Oplysning af den dunkle Sag ikke skulde fattes Understöttelse, og da nu selv Boghandlerne Black and Young tilböd deres Tjeneste, kunde jeg umuelig vægre mig ved at giöre et Skridt, der godt kunde synes mislykket og dog tjene til Sagens Fremme. Saaledes udkom min Udsigt til et *Angel-Sachsisk Bibliothek*, hvis Udgivelse af mig vel grændsede til Umuelighederne, men som jeg vidste, behøvede kun

at giöre lidt *Opsigt*, for at finde Udgivere i England selv. Langtfra derfor i Udsigten at skaane den Engelske Ömfindtlighed, stræbde jeg netop med Flid at saare den saa dybt som mueligt, og sagde, blandt Andet, reent ud, "Dersom jeg var en Engelsk, istedenfor en Dansk, Digter og Historiker, da vilde jeg tiltale mit Fædreland med den "udödelige Sangers" Ord:

Dorskere er du end Urten, som raadner
Paa Fedme-Jords-Bredden af Lethe i Mag,
Vil du dig ei röre endnu;

men skiöndt jeg nu er langt fra at kunne udtrykke mig paa Engelsk med saadan Fynd, skulde jeg dog ikke beklage, at man vragede min Tjeneste, naar det kun maatte vise sig, at det ikke var Sagen, men kun mig man betragtede med Ligegyldighed."

Det tegnede nu vel et Öieblik til, at Subskriptionen vilde blive tilstrækkelig, og jeg altsaa nödes til enten med Skam at trække mig tilbage eller prøve paa den Urimelighed at forblive i Danmark og staae i Spidsen for et saadant Værk i England, og jeg havde endnu Nok af min poetiske Forvovenhed til uden Betænkning at vælge det Sidste; men da jeg, for at lægge Haand derpaa, kom tredie Gang til England, havde min Udsigt gjort sin naturlige Virkning, saa man aabenbar betragtede og behandlede mig som en *Dansk Viking*, der, efter mine kiære Forfædres Exempel, vilde berige baade mig selv og Danmark med Englands Skatte, og Boghandleren var nær ved reent ud at sige, han ikke turde befatte sig mere med mig, for ikke at stemples til en Landsforræder.

Man misforstaae mig imidlertid ikke, som om jeg vilde beklage mig over mit forulykkede Tog 1831, thi jeg regner de Sommer-Maaneder, jeg da tilbragde i *London* og *Cambridge*, til de behageligste saavelsom de lærerigste i mit Liv, og personlig mödte jeg al den Agtelse og Forekommenhed, jeg kunde ønske, men *Sagen*, Udgivelsen af de vigtige og dyrebare Levninger af den *förste* nyeuropæiske Literatur, det var nu blevet en |A:12*Æres-Sag* for *England*, man umuelig af Föielighed mod en Fremmed kunde opgive. Da nu dette netop var, hvad jeg fra Begyndelsen havde ønsket, blev jeg ikke vanskelig at tröste, (skiöndt det var lidt nærgaaende af en vis Mand at fortælle, at Udgivelsen af et Angelsachsisk Bibliothek var *hans* dybe Idee, som jeg tilfældigviis havde opsnappet og vilde nu ödelægge ham ved at udföre) og jeg har derfor siddet meget taalmodig og seet paa, hvordan man udgiver den ene Deel efter den anden af Værket, jeg bebudede. Saaledes blev *Cædmons Paraphras* udgivet af *Thorpe* 1832 og *Bjovulf* af *Kemble* 1835, medens *Layamons Rimkrönike* længe har været under Trykken og er maaskee i dette Öieblik udkommet fra min höistærede Ven Sir *Frederik Madden's* Haand, ja selv *Exeter-*

Bogen, som jeg havde nogen Grund til at betragte som et Æres-Punkt, truer Thorpe med at bringe for Lyset, uden at jeg tør beklage mig enten derover, eller selv over den Modgang, at de Engelske Angelsachsere knap synes at vide, jeg er til, eller engang at vide, *hvor* de Rettelser til *Thorkelins Text* af Bjovulf, som staae bag ved *min* danske Oversættelse, er kommet fra.

Saaledes tør jeg da tröste mig med, at min tilsyneladende Utroskab mod den Angelsachsiske Literatur reiste sig netop af en Kiærlighed til den, saa uegennyttig som man i vore Dage kan vente, men skjult Kiærlighed bliver sjelden skattet, og derfor agter jeg nu ved et offentligt Sölv-Bryllup at vise dens Virkelighed. Dermed troer jeg nu ogsaa Ælve-Dronningen skeer en lille Tjeneste, da hendes Engelske Riddere har en vis stödende Buthed i deres Væsen, saa det synes, som det langt mindre er Dronningens Skiönhed, de brænde og hendes Ære de fægte for, end Udvidelsen af det hellige Romerske Rige under Keiser *Lexicographus*, semper Augustus, og Keiserinde *Grammatica*, semper livida, de har for Öie, Noget, der ligesaa lidt kan takkes Dronningen, som hendes oprigtige Elsker. Jeg skulde derfor ønske i en Dansk Udgave af "*Bjovulf*," at give mine Engelske Medbeilere et godt Exempel, og da alle Engelske Böger desuden har den Naturfeil at falde Smaafolk meget for dyre⁴, tør jeg troe, det i alle Maader var en Kiærligheds-Gierning, og Texten, som jeg paa det Nöieste har sammenlignet med den eneste Haandskrift i det Britiske Museum, ligger nu ogsaa færdig til Udgivelse, men Bekostningen gaaer over mine Kræfter, saa jeg for det Förste maa nöies med at vise Villien med nærværende lille Pröve af den endnu utrykte *Exeter-Bog*.

A:13 At denne Bog er en Æres-Punkt for mig, anmærkede jeg nys, og hvordan den er blevet det, skal jeg strax tage mig den Frihed at fortælle, naar jeg faaer erindret, at "*Bjovulf*" er meer, er en Æres-Punkt for *Danmark*, ei blot fordi dette gammelnordiske Heltedigt for en stor Deel handler om *Danmark* og kom först her for Dagens Lys, men især fordi den Danske Udgave gör os daglig mere Skam, uden at man vil erkiende min Fordanskning og medfølgende Rettelser for klækkelig Bod, saa det var meget ønskeligt, jeg blev istand til at besörge en Dansk Udgave af Texten, som jeg med hele mit Autorskab tør indestaae for, skulde paa denne Punkt redde Danmarks Ære.

Nu angaaende *Exeter-Bogen*, da er det en lille Foliant paa 130 Pergaments-Blade, ypperlig skrevet med store Bogstaver i det 10de eller 11te Aarhundrede, men paa sine Steder fordærvet af Fugtighed, udentvivl endeel forkvaklet ved sidste Indbinding og i det Hele indtil for nylig betragtet og behandlet med den mærkværdigste Skiödeslöshed.

Denne Samling af Angel-Sachsiske Smaadigte, den Eneste i sit Slags, som man allerede sporer i Kataloget over Exeter-Capitlets

Böger i det 11te Aarhundrede, laae nemlig endnu, da jeg kom til Exeter 1830, henslængt i en Krog af Archivet, og indtil 1826, da Præsten Daniel Conybeare udgav sin Broders magre Excerpter af den⁵, kiendte Bogormene den kun af de nøgne, tildeels tomme Titler i Wanleys Catalog. Da jeg ved mit første Besøg i England forespurgede i det *Brittiske Museum*, om man dog ikke der havde eller vilde skaffe sig en Afskrift af denne ligesaa ubekiendte som mærkværdige Bog, smilde man fornemt ad denne min Omhyggelighed, men da jeg næste Aar kom igien og sagde, jeg agtede mig til Exeter, for med egne Öine at see hvad det var, man betragtede saa haanlig, da vaagnede man med Eet, og skrev uopholdelig til Kapitlet i Exeter, om at laane *Museet* den Skat til Afskrivning. Da jeg desuagtet gjorde Pillegrims-Reisen, var jeg nær blevet betroet til at bringe Liggendefæet til London, men det fandt man dog for voveligt, og der saae jeg da först Exeter-Bogen under fuld Afskrivning ved mit tredie Besög.

Jeg vil ikke her besvære Læseren med en Indholds-Liste, som de Faa, der ønske den, kan læse fuldstændig hos Conybeare, men kun bemærke, at af dens fuldstændige Dele udmærker sig især det Sidestykke til de Eddiske Digte, som under Navn af "The Traveller" er aftrykt hos Conybeare og Kemble, og "Fuglen Fenix," som findes i Bogen fra 56a til 65b, og træder her første Gang for Lyset. At den Text, jeg her leverer efter **A:14** min egen Afskrift, kan modtage enkelte Berigtigelser, hvor man har Grundskriftet ved Haanden, tör jeg vel ikke tvivle paa, men da min Afskrift baade er taget og sammenlignet med Flid, og har for mig kun meget faa dunkle Steder, hvor Alt hentyder paa tabte Linier, tör jeg i det Hele indestaae for dens Rigtighed, og haaber at have afdeelt Linierne med lidt bedre Takt end de Engelske Angelsachser endnu har erhvervet sig, skiönt de, ved Hjælp især af *Rasks* Oplysninger, unægtelig har gjort Kæmpeskridt siden Begyndelsen af dette Aarhundrede, da man i England endnu ei havde mindste Begreb om *Rim-Stavene* i de Angel-Sachsiske Vers.

At jeg for Resten har hele Exeter-Bogen og en god Deel mere Angelsachsisk afskrevet, for i Nödsfald at kunne med en Haandsrækning fremme Udgivelsen, og have en velgrundet Mening om, hvordan Engellænderne besörge den, det skylder jeg endnu *Frederik* den *Sjettes* höilovlige Ihukommelse og mine Landsmænd at anmærke, og henlever deres ærbødige Tjener

Helligaften för Kronings-Dagen.

N. F. S. Grundtvig.

Saxonica. Hafniæ *MDCCCXV*.

2

Bjovulfs Drape. Et Gothisk Heltedigt fra forrige Aartusinde. Paa danske Riim Kjöbenhavn 1820.

3

Bibliotheca Anglo-Saxonica. Prospectus. London *MDCCCXXXI*.

4

Kembles "Bjowulf" uden Oversættelse og Glossar koster saaledes *syv* Rd., og med dem *fjorten*.

5

Illustrations of Anglo-Saxon Poetry. London. 1826.

[A:15]

PHENIX-MYTHEN.

Af hele Oldtidens Billed-Sprog i egenlig Forstand er neppe noget Ord blevet siddende saa fast, som "Fuglen Phenix," der selv hos os baade i daglig Tale betyder en stor Sjeldenhed, og siges kun alt for tit ved höist ubetydelige Tings Fornyelse "at reise sig af sin Aske;" men det er ogsaa virkelig et Gaade-Ord (en Mythe) der fortjende at mindes, og maa önskes anderledes reist af sin Aske, end det er skeet ved Latinskolens Fodmaalere, der paa deres Krybe-Krage til Parnasset (Gradus ad Parnassum) kun drev allehaande Spögeri med "Fuglen Phenix" som med alle de rene og urene Dyr og Fugle, de fandt Blyants-Tegninger af, især hos deres poetiske Trefoldighed: *Ovid*, *Horats* og *Virgil*. Efter fattig Leilighed var det imidlertid dog godt, at *Ovid* og hans Classiske Beundrere værdigede Fuglen Phenix et Sideblik i Forbigaaende, thi kun derved er sagtens hans Navn og Grund-Betydning frelst fra den dybe Forglemmelse, hvori ikke blot Nordens men ogsaa Östens Billedsprog giennem Middelalderen nedsank.

Först i nærværende Aarhundrede, der sagtens vil vinde Navn af "Opstandelsens fra de Döde," er der oprundet en Nyaarstid saavel for Östens som Nordens gamle Billed-Sprog, og man har da hverken glemt at samle Alt hvad der i bekjendte Oldskrifter fandtes om Fuglen Phenix, ikke heller sparet paa Giætninger om hvad dette Sindbillede havde at betyde⁶, men ogsaa her turde den danske Eftersamling fylde meer i Skieppen end den Franske og Tydske Höst, dels fordi man slet ikke kiendte det Angel-Sachsiske Digt, der först nu kommer for Lyset, og især fordi det aldrig vil lykkes upoetiske Folk at forklare hvad Old-Poesien har at betyde.

Det Angel-Sachsiske Digt, der sagtens er fra det *Tiende*

Aarhundrede, hörer vist nok ikke til Phenix-Mythens Kilder, men det gör ligesaa lidt de *Latinske Vers*, der nærmest stod Skjalden for Öie, eller Nogen af alle de Classiske Billinger, hvori vi mere spore end finde den ligesaa folkelige som ældgamle Forestilling om Paradiis-Fuglen, der lægger sig selv paa Baalet, men opstaaer derfor ogsaa gienfödt af sin Aske.

A:16 Hvorvidt der nu ogsaa i *Hebræernes* hellige Skrift findes Spor af Fuglen Phenix, derom trættes de Lærde, og det har de godt ved, da Sporene allenfalds er faa og dunkle, og det *Græske* Navn naturligviis ikke findes i *Ebraïsk*; men at *Ebræerne* har havt Sagn om en Fugl, der efter tusind Aars Forløb brændte sig selv og levede saa op paany, först som en Orm, derom tillade de gamle Rabbiner os ikke at tvivle⁷; thi at man paastaaer, de har laant det af Grækerne, det er kun Snak i Taaget, da man hverken kan vise, det var deres Vane at fortolke *Skriften* efter *Græske* Fabler, eller engang har fundet Mythen *saaledes* hos nogen Græker, Nogle af Rabbinerne lægge desuden til, hvad de umuelig kunde lære af Grækerne, at denne Fugls bestandige Gienfödelse var dens Lön, fordi den ikke, som alle andre Fugle og Dyr i Paradiset, lod sig af *Eva* overtale til at smage Frugten af det forbudne Træ. De Steder i *Skriften*, hvor man har fundet Vidunder-Fuglens Spor, er for Resten den 103die Psalme, hvor der nævnes en *Örn*, hvis Ungdom fornyes, og *Jobs* 29de Kapitel, hvor Skjalden siger, han vil döe i sin Rede og mangfoldiggöre sine Dage som hvad vi oversætte "Sand," men hvad Rabbinerne sige er Under-Fuglens Navn "*Kol* eller *Kul*," og efter denne Fortolkning, som *Beda* anförer, beraaber vor *Angel-Sachsiske* Skjald sig paa *Job*. *Bochart* siger ved denne Leilighed et sandt Ord, som man maatte önske, alle Mythe-Fortolkere vilde lægge paa Hjerte, "heller tænke rigtig med Menigmand end fare vild med de Lærde," men han viser desværre ikke sin Tro af sine Gierninger, thi efter selv at have sporet Folke-Troen om den sære Fugl fra *Ganges* til *Tiberen*, hænger han sig i en lös Tale hos *Plinius* om en Palme-Art, der saaer sig selv, og slutter deraf, at siden *Grækerne* benævne Fuglen og Palmen med samme Navn (Phenix), saa er Sagnet om Fuglen med de mange Navne oprundet af det Pliniske Palmefrö. Vi maae imidlertid være billige nok til at erindre, at Hoved-Grunden, hvorfor de Lærde ikke vilde taale mindste Spor af Fuglen Phenix i *Skriften*, og helst forvandlede ham til en Palme, var den Aandlöshed, hvormed man betragtede Oldtidens Billed-Sprog, saa Spörgsmaalet syndes dem aldeles *naturhistorisk* at gælde den *haandgribelige* Tilværelse af saadan en urimelig Fugl, og denne aandlöse Betragtning af Old-Poesien var saa *classisk*, at baade Roms historiske og naturhistoriske Lys, baade *Plinius* og *Tacitus*, tale meget alvorlig om, hvorvidt det var den *rette Fugl Phenix*, Man sendte til Rom under Keiser *Tiberius*⁸. Derfor var det vore Lærde en Samvittigheds-Sag, at samme Fugl ei maatte findes i

Skriften, thi vel gjorde det dem lige saa ondt at finde Stænk af Overtro hos *Plinius* og *Tacitus*, som hos *Job* og *David*, men stod Fuglen i Skriften, da maatte de efter Tidens Tankegang nødvendig lade ham være til, og derfor maatte den Rabbinske Fortolkning af Stedet hos *Job* slaaes ihjel og begraves i "Sandet," og Örnens Gienfödelse i Psalmen kun betyde, at han skiftede Fier som andre Fugle.

Uagtet nu baade *Plinius* og *Tacitus* og deres lærde Dyrkere var aandlöse [\[A:17\]](#) nok til selv at giöre en urimelig Træk-Fugl af Aandens gamle Sindbillede, saa er slige Forvandlinger dog saa aldeles i den Ægyptiske Smag, at vi maatte slutte, de lærde Romere havde faaet deres haandgribelige Fugl Phenix fra Ægypten, om end ikke *Tacitus* udtrykkelig havde forsikkret, han var der at see; men nu har vi endog et større Vidnesbyrd end hans, nemlig *Herodots*, vel ikke om at man saae *Phenix*, naar man kom til Ægypten, men dog om at han i Præsternes Öine var ligesaa virkeligt et Dyr som *Apis* "Guds förstefödte Oxe."

Præsterne i Soelbjerg (Heliopolis) fortalde nemlig *Herodot*, at to Gange i hvert Aartusinde kom den hellige *Fugl Phenix* fra *Arabien* til dem for at begrave sin Fader i Soltemplet, og förde Fader-Liget med sig i et Myrrha-Æg, hvad de dog ikke kunde faae Grækeren bundet paa Ærmet, skiöndt de viiste ham Billedet af Fuglen saa stor som en Örn⁹.

Vi vil nu overlade det til Natur-Forskerne at dömmе mellem Grækeren og de Ægyptiske Præster, og vende os til de *Classiske* Digtere, for at see hvad de veed eller har Lyst til at fortælle om Fuglen Phenix, men det er ikke ret meget; thi *Homer* tier bomstille, og skiöndt *Hesiod* i sin Velmagt skal have nævnet ham, var det dog kun for at sige, han kunde leve omkap med ni Ravne¹⁰, og da der ikke engang skal findes Saameget hos *alle* de Græske Digtere, vi *nu* kan læse, seer man let at Grækenland er ingenlunde Fuglens poetiske Hjemstavn. At nu Rom, hvor man tog saa haandfast paa Billed-Sproget, og hvor Digterne samtlig nedstamme fra den Nattergal der bider Faar, end mindre har udklækket Sol-Fuglen, følger af sig selv, men dog har den store *Ovid* i sine Forvandlinger skiænket ham sexten Linier, hvoraf vi lære, at Fuglen, som *Assyrierne* kalde *Phenix*, efterat have levet femhundrede Aar, bygger sig en Rede i Egen eller Palmen af lutter södtduftende Urter, og ender der sine Dage, men avler en Sön efter Döden, som begraver sin Fader i Solens Tempel¹¹.

Gavmildere var *Claudian*, saavidt man veed, en *Alexandrin*, der gjorde Latin-Skolen Ære, men da han levede i Jern-Alderen, og havde ingen *August* eller *Mæcen*, men kun en *Honor* og *Stilico* at synge for, kunde han ogsaa sagtens anvende et Hundrede Linier paa Fuglen Phenix, og her höre vi da, han har hjemme paa hin Side *Indien*, lever i tusind Aar og hensmelter godvillig i Straaleglands til

en herlig Opstandelse¹².

I intet andet Digt har vi da Mythen saa fuldstændig, som i det, der tilskrives *Lactants*¹³ og i det derpaa byggede *Angel-Sachsiske*, hvor vi see den ny Phenix udvikle sig af den Gamles Aske som en *Orm*, der enstund maa födes af *Morgenduggen*, för den kan skyde Hammen og vinde Fugle-Skikkelsen, men arver derpaa al sin Faders Herlighed og drager med hans Aske tilbage til Paradiset.

A:18 Vist nok er de nyere Lærde meget vrede paa den "*Orm*," som her kommer for Dagen, og mener, den er kröbet ind i Phenix-Mythen fra *Rabbinernes* ormstukne Blade, men da de ikke kan nægte, *Ormen* findes ligesaavel hos *Plin* og *Artemidor* som hos *Rabbinerne*, saa er deres Kræsenhed i dette Stykke mig kun forklarlig af hvad man skiemteviis kalder en ond Samvittighed, thi at det ikke var af *poetiske* Grunde, de vragede Ormen, veed man jo forud og vil desuden i det Fölgende see oplyst.

Naar vi nemlig lade den haandgribelige Fugl Phenix flyve til *Rom*, til *Ægypten*, og hvor han ellers kan have Ærende, da er det os naturligviis desmere om det Aandelige ved ham eller om Bemærkelsen og Betydningen at giöre, og saaledes var det allerede med den *Angel-Sachsiske* Skjald, hvis Forklaring er omtrent ligesaa lang som Fortællingen. Oldtidens Myther, som aldrig har været mere værdt end man kunde föle, laae i dem, er os ogsaa videnskabelig kun saameget værdt, som vi kan see i dem, og havde derfor *Fuglen Phenix*, som de Lærdeste vil mene, ikke andet at betyde end en vis Omlöbs-Tid af Planeterne, det være sig fem eller ti eller fiorten hundrede Aar, da var den aabenbar ei værdt at nævne; thi at finde paa dunkle Navne for soleklare Ting er altid spildt Uleilighed, og var det Poeternes Mesterstykke, da udelukdes de med Rette af Platos Republik. Da det imidlertid selv i vore Dage kun er Dværgene under Parnasset, der more sig med at lave Gaader og mørke Taler af nærværende, öiensynlige og soleklare Ting, medens alle Hoved-Skjaldene stræbe i Billed-Sprog at give os en levende Forestilling om det *Usynlige* og Fraværende, saa löbe de lærde Herrer uden Tvivl med Limstangen, naar de i Billed-Sproget af Phantasiens Heroer kun opdage deres egne Hverdags-Tanker. Naar vi derfor indtil videre lade det staae ved sit Værd, hvad de gamle Seere enten i Phenix-Mythen eller i nogen Anden vilde fremstille, da er det ingenlunde, fordi vi troe det mueligt, at de begeistredes selv af og stræbde at begeistre Alle med ingen Ting i Grunden, men kun fordi det, efter Sagens Natur, er os umueligt at bevise, hvad de gamle Skjalde tænkte, og fordi det til Lykke ingen Forskiel giör paa Nyttens og Fornöielsen, vi kan have af Oldtidens Billedsprog, enten Mesterne for det tænkte lidt eller meget derved, naar det ligefuldt er skikket til at giemme og levende udtrykke store og dybe Tanker.

Udspörge vi nu Oldtiden selv om Phenix-Fuglens Betydning, da svarer den, som vi maatte vente, at det er naturligviis den

Udödeligheds-Spire og deraf udspringende Gienfödelse og Fornyse, som vi deels spore i Menneske-Livet og deels ønske maatte findes i os og alt menneskeligt Storværk, saa naar *Ægypterne* dermed forbandt et stort Verdens-Aar, var det kun fordi de i Himmel-Legemernes Kreds-Löb sögte Grunden til Sjælevandringen og til alle de store Omsving i Menneske-Slægtens og Jordens Historie. Selv *Ægypterne* var da ikke nær saa beskedne, som de nyere Lærde, der virkelig synes at troe, at *Almanakkens* evige Sandheder er baade langt vigtigere og mere poetiske end hele Menneske-Livet med alle dets Omskiftelser, dets Indgang og Udgang, Længsel og Haab. De veed derfor knap, hvordan de skal undskylde *Kirke-Fædrene*, der, som de nødvendig maatte, saae i Phenix-Mythen et deiligt Forbillede baade paa Herrens *Opstan|A:19delse* og paa vores; men vi vil derimod glæde os over, at denne Forklaring findes endnu langt varmere og dristigere udfört hos den *Angel-Sachsiske* Skjald end hos Nogen af *Kirke-Fædrene*, og kun i det Höieste beklage at hans Anskuelse ikke blot som en Phenix maatte gaae igiennem Dödens Porte, men slumre henved et Aartusinde i de Dödes Rige. Dog ogsaa her giælder Ordsproget “seent men södt,” thi ogsaa her følger Klarheden med Opstandelsen, saa den gamle Anskuelse af Phenix-Mythen, ligesom i det hele den gamle Poesie, maatte nødvendig giennemgaae Döden for at renses fra det Falske og helbredes for det Skiæve, der klæbede ved den.

Nu see vi nemlig, at hvor naturligt det end var, at de gamle Christne i Phenix-Fuglen saae et Forbillede paa Ham, der “satte Livet til og tog det igien,” og paa hans Troende, der ved at “miste deres Liv for hans Skyld, skal finde det,” saa haltede dog Lignelsen meget kiendelig, hvad enten man seer paa den moralske Fortolkning af alle de söde og vellugtende Urter, som “gode Gierninger,” eller paa Sanger-Livet i tusind Aar, eller paa “Ormen,” som slet ikke kunde bruges, og den *Angel-Sachsiske* Skjald har aabenbar selv fölt det, i det han, forvoven nok, stræber at anvende Phenix-Mythen paa hele *Verden* fra *Paradiis* af til efter Elementernes Smeltning. Paa denne colossalske Ide gienkiender man nu vist nok *Shakspears* og *Miltons* Oldefader, som det er en Lyst at betragte; men vi fristes dog ikke til at træde i hans fortvivlede Spor, hvorved vi maatte give hele Menneske-Livet fra Faldet til Dommedag i Dödens Vold, og saa endda ovenikiöbet lede om Livs-Kilden i den store Ormegaard; thi vel er Dödens lange Herredömme i Legemets Verden en Kiendsgierning, men hverken er dog “Naturen den frivillig undergivet,” heller ikke er det saa fortvivlet med *Aanden*, hvis naturlige Sindbillede dog “Sangfugle-Drotten” umiskiendelig er.

For imidlertid ingen Kiv at yppe til stor Kiedsommelighed for gode Læsere, vil vi lade selv det staae ved sit Værd, om den gamle Seer, hos hvem Phenix-Mythen först udsprang, var indtaget og

opflammet af *Aanden* eller af *Aarstallet* for Himmelens Löb, og indskrænke os til den beskedne Paastand, at Sangfugle-Drotten paa Billed-Sproget *kan* betyde og pleier i Skjalde-Mund at *betyde* "*Aand*," saa at dersom ellers Phenix-Mythen har en giennemgribende Lighed med Menneske-Aandens Historie, da er det ikke usandsynligt, de höre sammen, og er i alt Fald morsomt for Aandens Venner i et saa ældgammelt, smukt og velbekiendt Billede at have ligesom et kiernefuldt Udtog af Aands-Historien bestandig for Öie.

Det har derfor været mig til stor Fornöielse, og er mig, saavidt jeg kan skiönne, ogsaa til megen Nytte, at betragte Phenix-Fuglens *Fortid* som et Billede paa Menneske-Aandens *Oldtid*, hans Hensmægten og Hensmeltning som et Billede paa *Middelaldren*, og hans Gienfödelse som et ligedant paa *Nyaarstiden*, og mig synes virkelig, det følger nödvendig af sig selv, naar man kiender begge Dele.

At nemlig *Oldtiden*, forholdsviis, var de store *Syners* og *Höisangens* Dage, er jo ligesaavel en Kiendsgierning, som at Synerne gennem *Middelalderen* oplöste sig i Farvespil og Höisangen i söde og smeltende Toner, indtil Aanden syndes **A:20** aldeles forsvundet, som en Helt, naar hans Liv er endt, hans Drape sunget og hans Baal udslukt; men dog kom der jo i *Nyaarstiden* Dage efter disse, da man med Forundring saae noget Levende udvikle sig af Aandens Efterladenskab, der vel maa lignes ved en "Orm" af Phenix-Fuglens Aske, da Udviklingen unægtelig hidtil mest kun var *Bogorme*-Væsen, saa Spørgsmaalet er kun, om *Bog-Ormen* dog ikke i Grunden har Aand og kan udvikles til at ligne og fatte Aanden, som sin Fader, og fortsætte dens Levnets-Löb.

Dette Spørgsmaal: om en virkelig, videnskabelig, "*Opstandelse*" i Oldtidens Aand vil lykkes, er vist nok saa indviklet, at man godt kan være sin Tvivlraadighed bekiendt, især efterat *Bogorme*-Væsenet gennem tre Aarhundreder stedse klarere syndes at begrave sig i den Classiske Literatur, hvoraf man havde ventet, Aanden som en Phenix af sin Aske skulde udviklet sig; men selv om Størværket skulde mislykkes, blev den naturlige Retning lige umiskiendelig, saa altid vilde Phenix-Mythen afbilde den store Löbebane, om end Menneske-Aanden, for sine Synders Skyld, skulde findes for svag til at fuldende den. Paradis-Fuglen, maatte man da sige, overskuede sin vidunderlige Bane, og spaaede sandt om den, men kunde efter sit Fald kun vise Retningen, ei følge den; men hvor man i *Nyaarstiden* er kommet saavidt at see det og tale forstandig derom, der maa Gienfödelsen og Opstandelsen dog alt i en vis Grad have fundet Sted, maa Philologien have udviklet sig til Pneumatologi, Ordklöveriet hævet sig til Aandsfatning; thi ligesaa lidt som Ormen kiender Fuglens Vei, ligesaa lidt kan den blotte *Bogorm* tale forstandig om Aandens Bane.

Her aabner sig da en smilende Udsigt, som jeg gierne vilde dele med alle mine Læsere, men da jeg veed, det beroer paa deres Öine, om de kan see, og paa dem selv, om de vil vende sig til den Side hvor jeg peger, saa maa jeg nöies med min gamle Tröst: hver nyder som han nemmer, saa Ingen skeer Uskiel. Hvad jeg her fornöier mig ved at see, er imidlertid, at vi leve i en deilig Overgangs-Tid, paa Overgangen nemlig fra Orme-Gaarden til Fugle-Buret, eller fra Orme-Hammen til Fugle-Vingen, fra den aandsfortærende ABC til det aandsoplysende Billed-Sprog, eller fra den döde Bogstav-Skrift til det levende Ord. Hvem der nu anseer hele denne Overgang for et Ridt paa en Kiephest, de komme naturligviis ikke videre, om de saa levede i tusinde Aar og kan rose sig af deres urokkelige Fasthed i Latinen og alle Skole-Videnskaberne; men vi, som virkelig bevæge os i Aandens Retning, forstenes naturligviis ikke heller af de daarlige Öine, som hverken kan see, vi gör Fremskridt, eller opdage hvor vi vil hen. Tvertimod föle vi med Fornöielse, at ved hvert Skridt vi gör, voxer saavel Kraften som Lysten til at gaae videre, og jo længere vi see frem, desmere klaröiede blive vi til at overskue den Vei vi har lagt tilbage. Vi indsee nu ikke blot at Bogorme-Væsenet var nödvendigt, fordi Oldtidens Aand maatte opstaae af sit Eget, som Phenix af sin Aske, men selv at det Classiske Bogorme-Væsen i Norden, hvor uhyre latterligt det end der tog sig ud, og hvor aandsfortærende det end virkelig var, dog ogsaa hörde til, for at det kunde blive Menneske-Slægtsens og ei blot et enkelt Folks Aand, der hos os kom til Bevidsthed, og vi takke Himlen, ogsaa paa Videnskabeligheds Vegne, for *Christendommen*, som **A:21** nu fra alle Sider klarlig sees at have været Vilkaaret for Aandens Gienfödelse og for hele den Nyaarstid, i hvis höiere Udvikling vi med Fryd deeltage.

Ikke blot maatte Christus, som *Himlens* Phenix, i en Menneske-Alder legemlig opfylde Menneske-Aandens Lov, og nyde dens Triumf, men Han maatte ogsaa bygge den jordiske Phenix en Rede i sin Kirke, hvor den kunde södelig hensmelte med Udödeligheds Spire og Opstandelsens Haab. Kun af *Christenhedens* Middelalder udviklede sig en *Nyaarstid*, hvori *Bog-Ormen* fölte sit barnlige Forhold til Oldtidens Aand og rugede over dens Efterladenskab, skiöndt det længe syndes en Selv-Opoffrelse, der kun förde til Graven, og det er kun ved første flygtige Öiekast det kan findes uforklarligt, hvi Nyaarstiden ei blev eens i hele Christenheden, men naaede kun i Norden at fatte Aanden, som Bogstav-Væsenet havde trællet for, men som Sönnen, skiöndt han længe havde Trælle-Kaar, dog skulde arve.

For den Christelige Eenhed, som, hvor den er "Liv og Aand", ganske rigtig udjævner den aandelige Folke-Forskiel, var der nemlig i Middelalderen kun et stort Blændværk, som *Reformationen* klarlig oplöste, og skiöndt Protestantismen i sin *Eensidighed* blev Aands-

Fornægtelse, saa er der dog tre Vilkaar, som samtlig maatte findes, hvor en aandelig Tid skulde udvikle sig, og som kun hos Protestanterne lod sig finde.

Det første Vilkaar er naturligviis hvad der gav Reformationen : Fornyetelsen sit Navn: Mindet af en forsvundet Herlighed og Længsel efter Fornyetelse deraf; det Andet er den dybe Ærbødighed for *Bibelen*, som den store Aands hellige Efterladenskab, og det Tredie er Kiærligheden til *Modersmaalet*, som det eneste levende Redskab for Aanden, og hvor dødfødt end med alt det Nyaarstiden mangelsteds hos Protestanterne kom til Verden, saa er det dog lige klart, at hvor Vilkaarene ganske eller tildeels fattedes, maatte den udeblive, og kun hvor de fandtes kunde den muelig fødes med Liv og Aand. Allevegne i Christenheden fik vel, efter Bogtrykker-Konstens Opfindelse og ved Stødet, Reformationen gav, Folkenes Modersmaal hvad man kaldte en *Nyaarstid*, men hvor man ei engang havde saamegen Længsel efter *Gienfødsel* i Aanden, at man vilde reise sig for den, eller saamegen Ærbødighed for *Bibelen*, at man vilde drøfte den med samme Flid som *Ciceros* Skrifter, eller saamegen Kiærlighed til *Modersmaalet*, at man i det mindste vilde høre det i Kirken; der var det kun den Romerske Keiser-Tid der lod sig fornye. Hvor man derimod ikke blot havde hvad der var fælles for alle Protestanterne, men, som i vort *Norden*, tillige en eiendommelig, aldrig ganske forglemt Herlighed, bag sig, og et ældgammelt Modersmaal, fælles for hele Folket, der, maae vi finde det rimeligt, kunde udvikle sig en aandelig Nyaarstid, saa det er kun et Vidunder, at den ikke kvaldes i Fødselen af det *Latinske* Bogstav-Væsen, der stod i fiendtlig Modsætning baade til *Bibel*, *Aand* og *Modersmaal*.

Her kan man see, det behøver ingenlunde at være *blind* Partiskhed for Norden, *blind* Tro paa Bibelen og blindt Romer-Had, der styrer denne Pen; men at det meget godt kan være, og udentvivl maa være, en bedre *Oplysning* om Menneske-Livets Vilkaar og Aandens Löbe-Bane, end den der udklækkedes enten i *Rom*, *Paris* **A:22** eller *Berlin*, og som vel endnu ingenlunde er almindelig i Norden, men som derfor godt kan fortjene at blive det og have lyse Udsigter dertil, saa det lønner Umagen ei blot at anbefale den, men ogsaa at stride og lide en Smule for den. Vist nok lønner det ikke Umagen at stride eller lide det mindste for sin poetiske og historiske Anskuelse, der levende maa udvikle sig selv i hver Hjerne, hvor den skal være Andet end Hukommelses-Værk, og maa selv føde sit Udtryk paa enhver Læbe, hvor det skal blive Andet end Eftersnak; men vel kan det nytte, med denne Anskuelse, paa *Aands-Frihedens*, *Ungdommens* og *Modersmaalets* Vegne, at føre en Trediveaars-Krig mod Bogorme-Væsenet i det Hele, og mod Latin-Skolen og Dreng-Videnskabeligheden i Særdeleshed; thi ere først disse Fiender overvundne, da vil Folke-Aand og Folke-Liv i Norden

opstaae som en Phenix af sin Aske, og föde enten samme Anskuelse eller en endnu höiere, som indslutter den i sig. Menneske-Naturen følger nemlig samme Love i et Folk og i hele Slægten, som i Enkeltmanden, og derfor speiler hvert Hoved-Folks Liv sig, ligesaavel som Menneske-Slægten, i Phenix-Mythen, og naar dette Liv fornyes, föder det hos hele Folket samme Anskuelse som hos Enkeltmanden. Man kan derfor udelukkende holde sig til *Danmarks Historie*, og dog spore den samme Gang som i *Universal-Historien*, thi ogsaa vi har aabenbar, i *Hjarnes* og *Bjarkemaals Dage*, havt en Höisangs-Tid, der aflöstes af *Kæmpevise-Tiden* med dens söde Duft og smeltende Toner, hvorunder Aanden hensov; ogsaa vi har siden havt en *Bogorme-Tid*, haard nok at döie, skiönt det var en med de Bedste, fordi Modersmaalet ei blot ved Reformationen blev lydeligt, men ved *Kingos* Psalmer aandelig gienfödt i Kirken, hvorved Phenix-Ormen ikke blot hos en Enkeltmand, men hos Flere end vi kan tælle, i Grunden skiöd sin Ham og blev til Fugl. Fra samme Tid begyndte derfor ogsaa herinde Kampen mod det Classiske Afguderi, det döde Bogstav-Væsen og alt det *Udanske*, med *Holberg*, og det er i Grunden en Kamp om "*Morgen-Duggen*," der, efter Mythen, er den lille Phenix-Fugls eneste Næring; thi, videnskabelig talt, er denne Morgendug "*Ungdomskraften*," som Aanden til sin Udvikling maa finde uundværlig, men som spildes i *Latin-Skolen* paa aandsfortærende Bogstav-Væsen, saa det er kun en sjelden Undtagelse, naar de, der skal virke for Aanden, selv har beholdt Nogen, de, der paa Moders-Maalet skal uddele Aandens Skatte og aabenbare Hjertets skjulte Ting, selv har Moders-Maalet kiært og har det i deres Magt.

Skal derfor den lille Phenix-Fugl hos os naae sin Faders Vext, Kraft og Skiönhed, da maa Ungdoms-Kraften faae Lov til at fordele sig saa frit som Morgen-Duggen, men naar det skeer, kan det heller aldrig feile, at jo Phenix-Mythen forklarer sig selv i Norden, og yndigst i Danmark, hvor Aanden altid boer i Hjerte-Kamret og lærer Smaa-Alferne at bruge deres söde Stemmer til Sang, som er dem værd.

6

I Magister *Henrichsens* latinske Pröveskrift om Phenix-Mythen (*De Phönicis Fabula*) fra 1825 og 27 findes nærmere Underretning herom.

7

See *Bocharts* Bog om Bibel-Dyrene (*Hierozoicon*) 2den Deel S. 166 og 817-25.

8

Plins Naturhistorie X. 2. og Taciti Aarböger VI. 28.

9

Herodots Euterpe K. 73.

10

Plins Naturhistorie VII. 49.

11

Ovids Forvandlinger XV. 387.

12

Claudians saakaldte förste Idyl.

13

Aftrykt under den Angelsachsiske Text.

[A:23]

FENIX.

I.

Hæbbe ic gefrugnen,
þæt te is feor heonan,
east-dælum in,
æðelest londa,
firum gefræge;
nis se foldan-sceat
ofer middan-geard
mongum gefere
folc-agendra,
ac he afyrred is
þurh Meotodes meaht
mán-fremmendum.
wlitig is se wong eall
wynnum geblissad,
mid þam fægristum
foldan stencum;
ænlic is þæt iglond,
(æðele se wyrhta,
modig, meahtum spedig,
se þa moldan gesette)
þær bið oft open
(eadgum togeanes
on-hliden hleoðra wyn)
heofon-rices duru,

(þæt is wynsum wong)

[A:23]wealdas grene,

rume under roderum:

ne mæg þær ren ne snaw,

ne forstes fnæst,

ne fyres blæst,

ne hægles hryre,

ne hrimes dryre,

ne sunnan-hætu,

ne sin-caldu,

ne wearm weder,

ne winter-scur,

wihte gewyrdan,

ac se wong seomað

eadig and on-sund.

Is þæt æðele lond

blostmum geblowen,

beorgas þær ne muntas

steape ne stondað,

ne stan-clifu

heah-hlifiað,

swa her mid us,

ne dene, ne dælu,

ne dun-scrafu,

hlæwas ne hlincas,

ne ðær hleonað

[A:24]un-smeðes wiht;

ac se æðele fold

wridað under wolcnum,

wynnum geblowen,

is þæt torhte lond

twelfum herra

folde fæðm-rimes,

(swa us gefreogum¹⁴ gleawe

witgan þurh wisdom

on gewritum cyðað)

þonne ænig þara beorga,

þe her beorhte mid us

hea-hlifiað

under heofon-tunglum.

smylte is se sige-wong,

sun-bearo lixeð,

wudu-holt wynlic,

wæstmas ne dreosað,

beorhte blede,

ac þa beamas á

grene stondað,
swa him God bebead;
wintres and sumeres
wuðu bið gelice
bledum gehongen,
næfre brosniað
leaf under lyfte,
ne him lig sceðeð
æfre to aldre,
ær þon edwenden
worulde geweorðe.
swa ju wætres þrym
|A:24ealne middan-geard
mere-flod þeahhte,
(eorðan ymb-hwyrft,)
þa se æðelu wong,
æghwæs on-sund,
wið yð-fare
gehealden stod,
hreora wæga
eadig un-wemme,
þurh est Godes,
bideð swa geblowen,
oð bæles cyme
Dryhtnes domes,
þonne deað-ræced,
hæleða holster-cofan,
on-hliden weorðað.
nis þær on ðam londe
lað-geniðla,
ne wop ne wracu,
wea-tacen nan,
ylðu ne yrmðu,
ne se enga deað,
ne lifes lyre,
ne laðes cyme,
ne synn ne sacu,
ne sar wracu,
ne wædle-gewin,
ne welan on-syn,
ne sorg ne slæp,
ne swar leger,
ne winter-geweorp,
ne wedra-gebregd¹⁵
|A:25hreoð under heofonum,
ne se hearda forst

caldum cyle-gicelum
cnyseð ænigne,
þær ne hægl ne hrim
hreosað to foldan,
ne windig wolcen
ne þær wæter fealleð,
lyfte gebysgað,
ac þær lagu-streamas,
wundrum wrætlice,
wyllan on-springað,
fægum fold-wylmum
foldan leccað
wæter wynsumu,
of þæs wuda midle,
þa monða gehwam,
of þære moldan-tyrf,
brim-cald brecað,
bearo ealne geond-farað
þingum þrymlice;
is þæt þeodnes gebod,
þæt te twelf siðum
þæt tir-fæste
lond geond-lace
lagu-floda wynn.
sindon þa bearwas
bledum gehongene,
wlitigum wæstmum,
þær ne wuniað
on-halge¹⁶ under heofonum
holtes frætwe,
|A:25ne feallað þær on foldan
fealwe blostman,
wudu-beama wlite,
ac þær wrætlice
on þam treowum symle
telgan gehladene
ofett edniwe
in ealle tid.
on þam græs-wonge
grene stondað
gehroden hyhtlice
Haliges meahtum
beorhtast bearwa,
ne gebrocen weorðeð
holt on hiwe;
þær se halga stenc

wunað geond wyn-lond,
þæt on-wended ne bið
æfre to ealdre,
ær þon endige
frod fyrn-geweorc
se hit on frymðe gescop.

14

58 gefrægum.

15

114 vel “wedra-gebrec.”

16

145 ventelig “un-hale.”

II.

Þone wudu weardað
wundrum fæger
fugel feðrum strong,
se is *Fenix* haten,
þær se an-haga
eard bihealdað,
deor-mod drohtað,
næfre him deað sceaðeð
|A:26on þam will-wonge,
þenden woruld stondeð.
se sceal þære sunnan
sið behealdan,
and ongean cuman
Godes condelle,
Glædum gimme
Georne bewitigan,
hwonne up cyme
æðelast tungla
ofer yð-mere
estan lixan,
fæder-fyrngeweorc
frætwum blican,
(torht tacen Godes)
tungol beoð a-hyded,
gewiten under waðeman
west-dælas on,
bideglad on dæg-red,
and seo deorce niht

won gewited,
þonne waðum strong,
fugel feðrum wlonc
on firgen stream
under lyft, ofer lagu,
locað georne,
hwonne up cyme
eastan glidan
ofer siðne sæ
swegles leoma.
swa se æðela fugel
æt þam æ-springe
wlitig fæst-wunað
wylle-streamas;
|A:26þær se tir-eadiga
twelf siðum
hine bibaðað in þam burnan
ær þæs beacnes cyme,
(swegl-condelle)
and symle swa oft
of þam wil-suman
wyll-gespryngum
brim-cald beorgeð
æt baða gehwylcum.
siððan hine fylfne,
æfter sund-plegan,
heah-mod hefeð
on heanne beam,
þonne yðast mæg
on east-wegum
sið behealdan,
hwonne swegles tapur
ofer holm-wræce
hædre blice,
(leohtes leoma.)
lond beoð gefrætwað,
woruld gewlitegað,
siððan wuldres gim
ofer geofenes gong
grund gescineð
geond middan-geard,
(mærest tungla.)
sona swa seo sunne
sealte streamas
hea ofer-hlifað,
swa se haswa fugel

beorht of þæs bearwes
beame gewiteð,
|A:27| fareð feðrum snell
flyhte on lyfte,
swinsað and singeð
swegle togeanes.
þonne bið swa fæger
fugles gebæru,
on-bryrded breost-sefa,
blissum remig,
wrixleð woð-cræfte
wundorlicor,
beorhtan reorde,
þonne æfre byre monnes
hyrde under heofonum,
siððan heah-cyning,
wuldres wyrhta,
woruld staðelode,
heofon and eorðan.
bið þæs hleoðres sweg
eallum song-cræftum
swetra and wlitigra,
and winsumra
wrenca gehwylcum;
ne magon þa breathme
byman ne hornas,
ne hearpan hlyn,
ne hæleða stefn
ænges on eorðan,
ne organan sweg,
leoðres¹⁷ geswin,
ne swanes feðre,
ne ænig þara dreama,
|A:27| þe Drythen gescop
gumum to gliwe,
in þas geomran woruld.
singeð swa aud swinsað,
sælum geblissad,
oð þæt seo sunne on suð-rodor
sæged weorðeð,
þonne swiað he
and hlyst gefeð¹⁸,
þrist þonces gleaw,
and þriwa ascæceð
feðre-flyht hwate.
fugel bið geswigað,

symle he twelf siðum
tida gemearcað
dæges and nihtes,
swa gedemed is
bearwes bigenga,
þæt he þær brucan mot
wonges mid willum,
and welan neotan,
lifes and lissa,
londes frætwa,
oð þæt he þusende
þisses lifes
(wudu-bearwes weard)
wintra gebideð.
þonne bið gehefgad,
haswig feðra,
gomel gearum frod,
rene¹⁹ eorðan
|A:28aflyhð fugla²⁰
foldan geblowene,
and þonne geseceð
side rice
middan-geardes,
þær no men bugað
eard and eðel,
þær he ealdor-dom
on-fehð fore-mihtig
ofer fugla-cynn,
ge-ðungen on þeode,
and þrage-midlum
westen weardeð.
þonne waðum strong
west gewiteð,
wintrum gebysgad,
fleogan feðrum snel,
fuglas þringað
utan ymbe æðelne,
æghwylc wille wesan
þegn and þeow
þeodne mærum,
oð þæt hy gesecað
Fyrwara-lond²¹
corðra mæste.
him se clæna þær
oð-scufeð scearplice,
þæt he in scade weardað

on wudu-bearwe
weste stowe,
biholene and bihydde
|A:28|hæleða monegum,
þær he heanne beam
on holt-wuda
wunað and weardað,
wyrtrum fæstne,
under heofum hrofe²²,
þone hatað men
fenix on foldan
of þæs fugles noman
hafað þam treowe forgiefen
tir-mehtig cyning,
Meotod mon-cynnes,
(mine gefræge)
þæt se ana is,
ealra beama
on eorð-wege
up-lædendra,
beorhtast geblowen;
ne mæg him bitres wiht
scyldum sceððan,
ac gescylded á
wunað un-gewyrded
þenden woruld stondeð.

¹⁷

273 maa læses “hleodres” men “geswin” er ogsaa feil.

¹⁸

283 og 84 kan neppe siges at rime.

¹⁹

306 grene.

²⁰

307 ventelig “fugel”

²¹

330 maa baade efter Latinen og Rimet være “Syrwara-lond.”

²²

343 ventelig “heofon-hrofe”

III.

Þonne wind ligeð,
weder bið fæger,

hluttor heofones gim
halig scineð,
beoð wolcen to-wegen
wætra þryðe,
|A:29| stille stondað,
bið storma gehwylc
a-swefed under swegle,
suðan bliceð
weder-condel wearm,
weorodum lyhteð.
þonne on þam telgum
timbran onginneð,
nest gearwian,
bið him neod micel,
þæt de þa yldu
ofestum mote
þurh gewittes wylm
wendan to life,
feorg-geong²³ onfon.
þonne feor and neah
þa swetestan
somnað and gædrað
wyrta wynsume,
and wudu-bleða,
to þam eard-stede,
æðel-stenca gehwone
wyrta wynsumra,
(þe wuldor-cyning,
fæder frymða gewæs²⁴,
ofer foldan gescop
to in-dryhtum,
ælda-cynne)
swetes under swegle.
þær he sylf biereð
in þæt treow innan
torhte frætwe,
|A:29| þær se wilda fugel
in þam westenne
ofer heanne beam
hus getimbreð,
wlitig and wynsum,
and gewicað þær
sylf in þam solere²⁵,
and ymb-seteð utan
(in þam leat-sceade)
lic and feðre

on healfa gehwære
halgum stencum,
and þam æðelstum
eorðan bledum,
siteð siðes fus.
þonne swegles gim
on sumeres tid,
sunna hatost,
ofer sceadu scined,
and gesceapu dreogeð,
woruld geond-wliteð,
þonne weorðeð his
hus on-hæted
þurh hador swegl,
wyrta wearmiað,
will-sele stymeð
swetum swæccum.
þonne on swole byrneð
þurh fyres feng
fugel mid neste;
bæl bið on-æled,
þonne brond þeceð
A:30heoro-dreorges hus,
hreo onetteð,
fealo lig feormað,
and Fenix byrneð,
fyrn-gearum frod.
þonne fyr þigeð
lænan lic-homan,
lif bið on siðe
(fæges feorh-hord)
þonne flæsc and ban
ad-leg æleð;
hwæðre him eft cymeð,
æfter fyrst-mearce,
feorh edniwe,
siððan ða yslan
eft onginneð,
æfter lig-þræce,
lucan togædre
geclungne to cleowenne.
þonne clæne bið
beorhtast nesta
bæle forgrunden,
(heaðo-rofes hof,)
hra bið a-colad,

ban-fæt gebrocen,
and se bryne sweðrað;
þonne of þam ade
æples gelicnes
on þam ascan bið
eft gemeted;
of þam weaxeð wýrm,
|A:30wundrum fæger,
swylce he of ægerum²⁶
ut-alæde
scir of scylle;
þonne in sceade weaxeð,
þæt he ærest bið
swylce earnes brid
fæger fugel-timber,
þonne furðor gin²⁷
wridað on wynnum,
þæt he bið wæstmum gelic
ealdum earne,
and æfter þon
feðrum gefrætwad,
swylc he æt frymðe wæs,
beorht geblowen.
þonne bræd weorðeð
eall edniwe
eft-acenned,
synnum a-sundrad,
sumes onlice,
swa mon to and-leofne
eorðan wæsmas
on hærfæste
ham gelædeð,
wiste wyn-sume,
ær wintres cyme,
(on rypes timan)
þy læs him renes scur
awyrde under wolcnum,
þær him wraðe metað,
|A:31fodor-þege-gefeon²⁸,
þonne forst and snaw
mid ofer-mægne
eorðan þeccað
winter-gewædum;
of þam wæstmum sceal
eorla ead-welan
eft alædan

þurh cornes gecynd,
þe ær clæne bið
sæd on-sawen,
þonne sunnan-glæm²⁹
on lenctenne
(lifes tacen)
wecceð woruld-gestreon,
þæt þa wæstmas beoð
þurh agne gecynd
eft-acende,
(foldan frætwe.)
swa se fugel weorðeð
gomel æfter gearum,
geong edniwe
flæsce bifongen;
no he foddor þigeð,
mete on moldan,
nemne mele-deawes
dæl gebyrge,
se dreoseð oft
æt middre nihte,
bi þon se modga
his feorh afedeð,
oð þæt fyrn-gesetu,
|A:31agenne eard,
eft geseceð.

²³

381 feorh-geong.

²⁴

391 gehwæs.

²⁵

405 maaskee “sol-ærne.”

²⁶

463 fattes vel et “wæs.”

²⁷

470 gien, gen.

²⁸

493 gefeon vel for “gefean.”

²⁹

504 sunnan-gleam,

þonne bið aweaxen,
wyrtrum in-gemonge,
fugel feðrum deal,
(feorh bið niwe)
geong, geofona ful,
þonne he of greote his lic
(leoda-cræftig)
þæt ær lig fornom,
somnað swoles lafe,
searwum gegædrad,
ban gebrosnad,
æfter bæl-þræce,
and þonne gebringeð
ban and yslan,
ades lafe,
eft æt somne,
and þonne þæt wæl-reaf
wyrtrum biteldeð,
fægre gefrætwed.
þonne a-fysed bið
agenne eard
eft to secan,
þonne fotum ymb-fehð
fyres lafe,
clam biclyppeð,
and his cyððu eft
(sun-beorht gesetu)
A:32seceð on wynnum
(eadig eðel-lond.)
eall bið geniwad,
feorh and feðer-homa,
swa he æt frymðe wæs,
þa hine ærest God
on þone æðelan wong
sigor-fæst sette;
he his sylfes þær
ban gebringað,
þa ær brondes wylm
on beorh-stede
bæle forðylmde³⁰
ascan to eacan;
þonne eal geador
bebyrgeð beadu-cræftig
ban and yslan
on þam ealonde;
bið him edniwe

þære sunnan þegn,
þonne swegles leoht,
gimma glædost,
ofer garsecg up,
æðel-tungla wyn,
eastan lixeð.
is se fugel fæger
forweard-hiwe,
bleo-brygdum fag
ymb þa breost foran,
is him þæt heafod
hindan grene,
wrætlice wrixleð
|A:32wurman geblonden,
þonne is se finta³¹
fægre gedæled,
sum brun, sum basu,
sum blacum splottum³²
searolice beseted;
sindon þa feðru
hwit hindan-weard,
and se hals grene
nioðo-weard and ufe-weard,
and þæt nebb lixeð
swa glæs oððe gim,
geaflas scyne
innan and utan;
is seo eag-gebyrd
stearc and hiwe
stane gelicast,
glædum gimme,
þonne in gold-fate
smiða orðoncum
biseted weorðeð.
is ymbe þone sweoran
swylce sunnan hring,
beaga beorhtast,
bregden feðrum;
wrætlic is seo womb neoðan,
wundrum fæger,
scir and scyne,
is se scyld ufan
frætwum gefeged
ofer þæs fugles bæc;
sindon þa scanan
|A:33scyllum biweaxen,

fealwe fotas;
se fugel is on hiwe
æghwæs ænlic,
onlicast pean,
wynnum geweaxen,
þæs gewritu secgað.
nis he hinder-weard,
ne hyge-gælsa,
swar ne swongor,
swa some fuglas,
þa þe late þurh lyft
lacað feðrum,
ac he is snel and swift,
and swiðe leoht,
wlitig and wynsum,
wuldre gemearcad;
(ece is se æðeling,
se þe him þæt ead gefeð³³.)
þonne he gewiteð
wongas secan,
his ealdne eard,
of þisse eðel-tyrf,
swa se fugel fleogeð
folcum oð-eaweð,
mongum monna
geond middan-geard,
þonne somnað
suðan and norðan,
eastan and westan,
eored-ciestum
farað feorran and nean
|A:33folca-þryðum,
þær hi sceawiað
Scyppendes giefre
fægre on þam fugle,
swa him æt fruman sette
sigora soð cyning
sellicran gecynd,
frætwe fægran,
ofer fugla cyn;
þonne wundriað
weras ofer eorðan
wite and wæstma,
and gewritu³⁴ cyðað,
mundum mearciað
on mearm-stane,

hwonne se dæg and seo tid
dryhtum ge-eawe
frætwe flyht-hwates.
þonne fugla cynn
on healfa gehware
heapum þringað
sigað sid-wegum,
songe lofiað,
mærað modigne,
meaglum reordum,
and swa þone halgan
hringe beteldað,
flyhte on lyfte,
Fenix bið on middum
þreatum biðrunge;
þeoda wlitað,
wundrum wefiað,
|A:34hu seo wil-gedryht
wildne weorðiað,
worn æfter oðrum,
cræftum cyðað,
and for cyning mærað
leofne leod-fruman,
lædað mid wynnum
æðelne to earde,
oð þæt se an-haga
oð-fleogeð feðrum snel,
þæt him gefylgan ne mæg
drymendra gedryht;
þonne duguða wyn
of þisse eorðan-tyrf
eðel seceð.

30

566 er “forðylmde” ubekiendt.

31

587 er “finta” ubekiendt.

32

590 vel “speccum” eller “spottum.”

33

636 gifeð.

34

662 vist “gewritum.”

Swa se gesæliga,
æfter swylt-hwile,
his eald cyððe
eft geneosað,
fægre foldan;
fugelas cyrrað
from þam guð-frecan
geomor-mode
eft to earde.
þonne se æðeling bið
geong in geardum,
God ana wat,
cynig ælmihtig,
hu his gecynde bið,
wif-hades þe weres,
þæt ne wat ænig
|A:34monna-cynnes,
butan Meotod ana,
hu þa wisan sind
wundorlice,
fæger fyrn-gesceap
ymb þæs fugles gebyrd.
þær se eadga mot
eardes neotan,
wylla-streama,
wudu-holtum in,
wunian in wonge,
oð þæt wintra bið
þusend urnen,
þonne him weorðeð
ende lifes,
hine ad þeceð
þurh æled fyr;
hwæðre eft cymeð
aweahrt wrætlice
wundrum to life.
forðon he drusende³⁵
deað ne bisorgað,
sare swylt-cwale,
þe him symle wat
æfter lig-þræce
lif edniwe,
feorh æfter fille³⁶,
þonne fromlice

þurh briddes had
gebreadað weorðeð³⁷,
eft of ascan,
ed-geong weseð³⁸
|A:35under swegles hleo;
bið him self gehwæðer
suna and swæs fæder,
and symle eac eft
yrfe-weard
ealdre-lafe.
forgeaf him se meahta³⁹
mon-cynnes Fruma,
þæt he swa wrætlice
weorðan sceolde
eft þæt ilce,
þæt he ær þon wæs,
feðrum bifongen,
þeah hine fyr nime.
Swa þæt ece lif
eadigra gehwylc,
æfter sar wræce,
sylf geceoseð,
þurh deorcne deað,
þæt he Dryhtnes mot
æfter gear-dægum
heofona neotan,
on sin-dreamum,
and siððan á
wunian in worulde,
weorca to leane.
þisses fugles gecynd
fela gelices
bi þam gecornum
|A:35Cristes þegnum
beacnað in burgum,
hu hi beorhtne gefean
þurh fæder-fultum
on þas fræcnan tid
healdað under heofonum,
and him heanne blæd
in þam uplican
eðle gestrynað.

Habbað we geascad,
þæt se æl-mihtiga
worhte wer and wif,

þurh his wundra sped,
and hi þa gesette
on þone selestan
foldan sceates,
þone fira bearn
nemnað Neorxna-wong,
þær him nænges wæs
eades on-syn⁴⁰,
þenden Eces word
(Halges hleoðor-cwide)
healdan woldon;
on þam niwan gefean
þær him nið gescod,
eald-feondes æfest,
se him æt-gebead
beames blede,
þæt hi bu þegun
|A:36æppel un-rædum,
ofer est Godes,
byrgdon forbodene.
þær him bitter wearð
yrmðu æfter æte,
and hyra eaferum
swa sarlic symbel,
(sunum and dohtrum)
wurdon teonlice
to þas idge a geald⁴¹
æfter gylte,
hæfdon Godes yrre,
bittre bealo-sorge,
þæs þa byre siððan
gyrne on-guldon,
þe hi þæt gyfl⁴² þegun,
ofer Eces word;
forðon hi eðles wyn
geomor-mode
of-giefan sceoldon,
þurh nædran nið,
þa hio nearwe bi-swac
ylðran usse,
in ær-dægum,
þurh fæcne ferð⁴³,
þæt hi feor þonan
in þas deað-dene
drohtað sohton,
sorg-fulran gesetu.

him wearð selle lif
heolstre bi-hyded,
and se halga wong
þurh feondes searo
fæste bi-tynd⁴⁴,
wintra mengu⁴⁵,
oð þæt wuldor-cyning
|A:36þurh his hider-cyme,
halgum to heanes⁴⁶,
(mon-cynnes gefea,
meðra⁴⁷ frefrend,
and se anga hyht,)
eft on-tynde.
is þon gelicast
þæs þe us leorneras
wordum secgað
and writu cyðað,
þisses fugles gefær,
þonne frod of-giefed
eard and eðel,
and ge-aldad bið,
gewiteð werig-mod,
wintrum gebysgad,
þær he holtes hleo
heah gemeteð;
in þam he getimbreð,
tanum and wirtum
þam æðelestum,
eard-wic niwe,
nest on bearwe,
bið him neod micel,
þæt he feorh-geong eft
on-fon mote,
þurh liges blæst,
lif æfter deaðe,
ed-geong wesan,
and his eald cyððu,
sun-beorht gesetu,
secan mote,
æfter fyr-baðe.
swa þa fore-gengan,
yldran usse,
an-forleton
|A:37þone wlitigan wong,
and wuldres setl,
leoflic on laste,

tugon longne sið
in hearmra hond⁴⁸,
þær him hettende
earme aglæcan
oft gescodan;
wæron hwæðre monge,
þa þe Meotude we⁴⁹
gehyrdan under heofonum,
halgum þeawum,
dædum domlicum,
þæt him Dryhten wearð
(heofona heah-cyning)
hold on mode:
þæt is se heah beam,
in þam halge nu
wic weardiað,
þær him wihte ne mæg
eald-feonda nan
atre sceððan,
facnes tacne,
on þa frecnan tid.
þær him nest wyrceð
wið niða gehwam,
dædum domlicum -->
Dryhtnes cempa,
þonne he æl-messan
earmum dæleð,
dugeða-leasum,
and him Dryhten gecygð,
fæder on fultum,
forð-onetteð,
lænan lifes
leahtras dwæsceð,
(mirce mán-dæde,)
|A:37healdað Meotudes æ
beald in breostum,
and gebedu seceð
clænum gehygdum,
and his cneo bigeð
æðele to eorðan,
flyhð yfla gehwylc,
grimme gieltas,
for Godes eg-san;
glæd-mod gyrneð,
þæt he godra mæst
dæda gefremme.

(Þam bið Dryhten scyld,
in siða gehwane,
sigora waldend,
weoruda wil-giefa.)
þis þa wyrta sind,
wæstma blede,
þa se wilda fugel
somnað under swegle,
side and wide,
to his wic-stowe,
þær he wundrum fæst
wið niða gehwam
nest gewyrceð,
swa nu in þam wicum,
willan fremmað,
mode and mægne,
Meotudes cempan,
mærða tilgað.
þæs him meorde wile
Ece æl-mihtig
eadge forgyldan;
beoð him of þam wirtum
wic gestaðelad
in wuldres byrig,
weorca to leane,
A:38þæs þe hi geheoldan
halge lare,
hate æt eortan⁵⁰,
hige weallende,
dæges and nihtes,
Dryhten lufiað,
leohte geleafan
leofne ceosað,
ofer woruld-welan;
ne bið him wynne hyht,
þæt hy þis læne lif
long gewunien.
þus eadig eorl
ecan dreames,
heofona-hames,
mid heah-cyning,
earnað on elne,
oð þæt ende cymeð
dogor-rimes,
þonne deað nimeð,
wiga wæl-gifre,

wæpnum geðryðed,
ealðor anra gehwæs,
and in eorðan-fæðm
snude sendað,
sawlum binumene,
læne lic-homan,
þær hi longe beoð
oð fyres cyme
foldan biðeahte.

Þonne monge beoð
on ge-mot lædad,
fýra-cynnes;
wile fæder engla,
sigora soð cyning,
seonoð gehegan,
(duguða Dryhten)
|A:38deman mid ryhte,
þonne æriste
ealle gefremmað
men on moldan,
swa se mihtiga cyning
beodeð (brego engla)
byman stefne,
ofer sidne grund,
(sawla nergend.)
bið se deorca deað
Dryhtnes meahtum
eadgum ge-endar,
æðele hweorfað,
þreatum þringað,
þonne þeos woruld,
scyld-wyrcende,
in scome byrneð,
ade on-æled;
weorðeð anra gehwylc
forht on ferhðe,
þonne fyr briceð
læne lond-welan,
lig eal þigeð
eorðan æht-gestreon,
æppelde gold,
gifre for-gripeð,
grædig swelgeð,
londes frætwe.
þonne on leoht cymeð

ældum þisses
(in þa openan tid,
fæger and gefealic,)
fugles tacen,
þonne Anwald eal
up-astellað
of byrgenum
ban gegædrað,
leomu-lic somod
A:39and liges gæst⁵¹,
fore Cristes cneo;
cyning þrymlice
of his heah-setle
halgum scineð,
wlitig wuldres gim.
wel bið þam þe mot
in þa geomran tid
Gode lician!

35

733 dreosende.

36

739 ylle.

37

742 see 1181.

38

744 maa “weseð” vel læses “wexeð.”

39

751 maa vel “meahta” læses “meahtiga.”

40

793 maa “on-syn” efter Sammenhængen være “nægtet,” og Angelsachserne har altsaa havt et Verbum svarende til det Islandske “synia” at nægte.

41

812 er mig aldeles uforstaaelig, rimeligviis fattes nogle Linier.

42

818 gifl.

43

827 ferhð.

44

836 be-tyned.

45

837 mengum.

46

840 to-geanes.

47

842 meðigra.

48

879 maa vel læses “lond” for “hond.”

49

884 þa þe Meotude wel.

50

951 hate æt heortan.

51

1024 lifes gæst.

VI.

Þær þa lic-homan
leahtra clæne,
gangað glæd-mode,
gæstas hweorfað
in ban-fatu,
þonne bryne stigeð
heah to heofonum;
hat bið monegum,
egeslic æled,
þonne anra gehwylc
soð-fæst gesynnig
sawel midlice⁵²
from mold-grafum
seceð Meotudes dom,
forht a-færed,
fyr bið on-tihte,
æled un-cyste.
þær þa eadgan beoð,
æfter wræc-hwile,
weorcum bifongen,
agnum dædum,
þæt þa æðelan sind
wyrta wynsume,
mid þam se wilda fugel
his sylfes nest
biseteð utan,
|A:39þæt hit færinga
fyre byrneð,
for-sweleð under sunnan,
and he sylfa mid,
and þonne æfter lige
lif eft on-fehð

ed-niwinga.
swa bið anra gehwylc
flæsce bifongen
(fira-cynnes)
ænlic and ed-geong,
se þe his agnum her
willum gewyrceð,
þæt him wuldor-cyning
mehtig æt þam mæðle
milde geweorðeð.
þonne hleoðriað
halge gæstas,
sawla soð-fæste,
song ahebbað
clæne and gecorene,
hergað cyninges þrym,
stefn æfter stefne,
stigað to wuldre,
wlitige gewyrtad⁵³
mid hyra wel-dædum,
beoð þonne amerede⁵⁴
monna gæstas,
beorhte abywde⁵⁵
þurh bryne-fyres.
ne wene þær ænig
ælda-cynnes,
þæt ic lyge-wordum
leoð somnige,
write woð-cræfte!
gehyrað witedom
|A:40 Jobs gieddinga
þurh gæstes blæd!
breostum on-bryrdeð,
beald reordade,
wuldre geweorðad,
he þæt word gecwæð:
ic þæt ne forhycge
heortan-geðoncum,
þæt ic in minum neste
neo-bed⁵⁶ ceose,
hæle hram werig⁵⁷,
gewite hean þonan
on longne sið,
lame bitolden,
geomor gu-dæda⁵⁸,
in greotes fæðm,

and þonne æfter deaðe
þurh Dryhtnes gife,
swa se fugel Fenix,
feorh ed-niwe,
æfter æriste
agan mote
dreamas mid Dryhten⁵⁹,
þær seo deore scolu
leofne lofiað.
ic þæs lifes ne mæg
æfre to ealdre
ende gebidan,
leohtes and lissa;
þeah min lic scyle
on mold-ærne
molsnad weorðan,
wyrnum to willan,
swa þeah weoruda God
æfter swylt-hwile,
sawle alyseð,
|A:40and in wuldor aweceð,
me þæs wen næfre
for-birsteð⁶⁰ in breostum,
þæt ic in brego engla
forð-weardne gefean
fæste hæbbe.
þus frod guma,
on fyrn-dagum,
gieddade gleaw-mod,
(Godes spel-boda)
ymb his æriste
in ece lif,
þæt we þy geornor
on-gietan meahten
tir-fæst tacen,
þæt se torhta fugel
þurh bryne beacnað,
bana-lafe,
ascan and yslan,
ealle gesomnað
æfter lig-bryne,
lædeð siððan
fugel on fotum
to Frean geardum,
sunnan togeanes,
þær him siððan forð

wuniað wintra fela,
wæstmum geniwad,
ealles ed-geong.
þær ænig ne mæg
in þam leod-scipe
læððum hwopan⁶¹,
swa nu æfter deaðe
þurh Dryhtnes miht
somod siðiað
sawla midlice⁶²,
|A:41fægre gefrætwed,
fugle gelicast,
in ead-welan,
æðelum stencum,
þær seo soð-fæste
sunne lihteð,
wlitig ofer weorudum,
in wuldres byrig.

52

1044 see 1166.

53

1083 maa “gewyrtad” svare til det Tydske “gewürzte.”

54

1085 see 1264.

55

1087 er “abywde” ubekiendt.

56

1104 er “neo-bed” ubekiendt.

57

1105 maaske “hream-werig”

58

1109 geo-dæda.

59

1117 Dryhtne.

60

1133 for-bersteð.

61

1162 hwepan ɔ: wepan.

62

1166 see 1044.

VII.

Ɔonne soð-fæstum
sawlum scineð
heah ofer hrofas
Hælende Crist;
him folgiað
fuglas scyne,
beorhte gebredade⁶³,
blissum hremige,
in þam gladan ham,
gæstas gecorene,
ece to ealdre;
þær him yfle ne mæg
fah feond-gemah
facne sceððan,
ac þær lifgað á,
leohte werede,
swa se fugel Fenix,
in freoðu Dryhtnes,
wlitige in wuldre;
weorc anra gehwæs
beorhte bliceð
in þam bliðum ham,
fore on-syne
ecan Dryhtnes,
symle in sibbe
sunnan gelice.
þær se beortha beag,
brogden wundrum,
|A:41teorcnan-stanum,
eadigra gehwam
hlifað ofer heafde,
heafelan lixeð,
þrymme biðeahte,
þeodnes cyne-gold
soð-fæstra gehwone
sellic glengeð⁶⁴,
leohte in life.
þær se longa gefea,
ece and ed-geong,
æfre ne sweðrað,
ac hy in wlite wuniað,
wuldre bitolden,
fægrum frætwum,
mid fæder Engla;
ne bið him on þam wicum
wiht to sorge,

wroht ne weðel,
ne gewin-dagas,
hungor se hata,
ne se hearda þurst,
yrmðu ne yldo;
him se æðela cyning
forgifeð goda gehwylc.
þær gæsta gedryht
Hælend hergað,
and heofon-cyninges
meahte mærsiað,
singað Metude lof;
swinsað sib-gedryht,
swega mæste,
hædre ymb þæt halge
heah-seld Godes,
bliðe bletsiað,
Bregu selestan,
eadge mid Englum,
efen-hleoðre þus:
|A:42 “sib si þe, soð God,
and snyttru-cræft!
and þe þonc sy
þrym-sittendum,
geongra gyfena,
goda gehwylces,
micel un-mæte
mægnes strendu⁶⁵,
heah and halig!
heofonas sindon
fægre gefylled,
Fæder ælmihtig!
(ealra þrymma þrym!)
þines wuldres,
uppe mid Englum,
and on eorðan somod;
ge-freoða usic,
frymða Scyppend!
þu eart fæder ælmihtig
in heannesse,
heofuna waldend.”

þus reordiað
ryht-fremmende,
mánes amerede⁶⁶,
in þære mæran byrig,

cyne-þrym cyðað,
Caseres lof
singað on swegle
soð-fæstra gedryht.
þam anum is
ece weorðmynd,
forð butan ende;
næs his frymd æfre,
eades ongyn,
þeah he on eorðan her,
|A:42 þurh cildes-had,
cenned wære
in middan-geard,
hwæðre his meahta sped
heah ofer heofunum
halig wunade,
dom un-bryce.
þeah he deaðes cwealm
on rode-treow
ræfnan sceolde,
pearlic wite,
he þy þridan dæge
æfter lices hryre
lif eft onfeng,
þurh fæder-fultum;
swa Fenix beacnað,
geong in geardum,
God-bearnas meaht,
þonne he of ascan
eft on-wæcned⁶⁷
in lifes lif.
leomum geðungen;
swa se Hælend us
elpe⁶⁸ gefremede,
þurh his lifes gedal,
lif butan ende.
swa se fugel swetum
his fiðrutum⁶⁹
and wynsumum
wyrpum gefylleð,
fægum fold-wæstmum,
þonne afysed bið;
þæt sindon þa word,
(swa us gewritu secgað)
hleodor haligra,
þe him to heofonum bið,

|A:43to þam mildan Gode,
mod afysed,
in dreama dream;
þær hi Dryhtne to giefre
worda and weorca
wynsumne stenc
in þa mæran gesceaft
Meotude bringað
in þæt leohte lif.

Sy Him lof symle
þurh woruld worulda,
and wuldres blæd,
ar and on-wald,
in þam uplican
rodera rice!
He is on ryht cyning
middan-geardes,
and mægen þrymmes,
wuldre biwunden,
in þære witegan byrig;
hafað us alyfed

|A:43lucis auctor,
þæt we motun her
merueri,
god-dædum begietan
gaudia in celo,
þær we motun
maxima regna
secan, and gesittan
sedibus altis,
lifgan in lisse
lucis et pacis,
agan eardunga
alma lætitia,
brucan blæd daga
blandem et mitem,
geseon sigora Frean
sine fine,
and Him lof singan
laude perenne,
eadge mid Englum,
Alleluja.:—:

63

1181 see 742.

64

1210 glengan: at pryde.

65

1248 mægnes strengðu.

66

1264 see 1085 af amerian: at rense.

67

1295 on-wæcneð,

68

1299 helpe.

69

1303 er “fiðrutum” et fortvivlet Ord, og “Reden” fattes.

[A:23] Est locus in primo felix oriente remotus,
qua patet æterni maxima porta poli,
nec tamen æstivos hiemisve propinquus ad ortus,
sed qua sol verno fundit ab axe diem.
Illic planities tractus diffundit apertos,
nec tumulus crescit nec cava vallis hiat;
sed nostros montes, quorum juga celsa putantur,

[A:23] per bis sex ulnas eminet ille locus.

Hic solis nemus est et consitus arbore multa
lucus perpetuæ frondis honore virens.
Cum Phaethontæis flagrasset ab ignibus axis,
ille locus flammis inviolatus erat,
et cum diluvium mersisset fluctibus orbem,
Deucalionæas exsuperavit undas.

Non huc exsangves morbi, non ægra senectus

[A:24] nec mors crudelis, nec metus asper adit,
nec scelus infandum nec opum vesana cupido,
aut metus aut ardens cædis amore furor.
luctus acerbus abest et egestas obsita pannis,
et curæ insomnes et violenta fames.

Non ibi tempestas, nec vis furit horrida venti,
nec gelido terram rore pruina tegit

[A:24] Nulla super campos tendit sua vellera nubes,
nec cadit ex alto turbidus humor aqvæ.

Sed fons in medio est, quem vivum nomine dicunt,
perspicuus, lenis, dulcibus uber aqvis,
qui semel erumpens per singula tempora mensum
duodecies undis irrigat omne nemus.

Hic genus arboreum procero stipite surgens

[A:25] non lapsura solo mitia poma gerit.

Hoc nemus, hos lucos avis incolit unica Phænix,

unica, sed vivit morte relecta sua.
Paret et obsequitur Phoebo memoranda satellites,
hoc Natura parens munus habere dedit.
Lutea cum primum surgens aurora rubescit,
Cum primum rosea sidera luce fugat,
|A:25ter qvater illa pias immergit corpus in undas,
ter qvater e vivo gurgite libat aqvam.
Tollitur ac summo consedit in arboris altæ
vertice, qvæ totum despicit una nemus,
et conversa novos Phæbi nascentis in ortus
expectat radios et jubar exoriens.
Atqve ubi sol pepulit fulgentis limina portæ,
|A:26et primum emicuit luminis ora levis,
incipit illa sacri modulamina fundere cantus,
et miram vocem luce movere nova,
qvam nec Aedoniæ, nec tibia possit
musica Cirrhæis adsimulare modis.
Sed neque olor moriens imitari posse putatur,
nec Cylleneæ fila canora lyræ.
|A:26Postqvam Phæbus eqvos in aperta refudit Olympi,
atqve orbem totum protulit usqve nemus,
illa ter alarum repetito verbere plaudit
innarabilibus nocte die qve sonis,
atqve eadem celeres etiam discriminat horas,
igniferumqve caput ter venerata silet,
antistes nemorum et lucis veneranda sacerdos,
|A:27et sola arcanis conscia, Phæbe, tuis.
Qvæ postqvam vitæ jam mille peregerit annos,
ac se reddiderint tempora longa gravem,
ut reparet lapsum spatiis vergentibus ævum,
adsvetum nemus et dulce cubile fugit,
cumqve renascendi studio loca sancta relinqvit,
tunc petit hunc orbem, mors ubi regna tenet.
|A:27Dirigit in Syriam celeres longæva volatus,
Phænicen nomen cui dedit ipsa Venus,
secretosqve petit deserta per avia lucos,
huc ubi per saltus silva remota latet.
Tum legit aerio sublimem vertice palmam,
qvæ gratum Phænix ex ave nornen habet
et qvam nulla nocens animans perrumpere possit,
|A:28lubricus aut serpens, aut avis ulla rapax.
Tum ventos claudit pendentibus Æolus antris,
ne violent flabris aera purpureum,
neu concreta noto nubes per inania cæli
submoveat radios solis et obsit avi.
Construit inde sibi seu nidum sive sepulcrum,

nam perit, ut vivat, se tamen ipsa creat.

|A:28 Colligit hinc succos et odores divite silva,
qvos legit Assyrius, qvos opulentus Arabs,
qvos aut Pygmææ gentes aut India carpit,
aut molli generat terra Sabea sinu.
Cinnamon hic auramqve procul spirantis Amomi
congerit et misto Balsama cum folio.

|A:29 Non Casiæ mitis nec olentis vimen Acanthi
nec thuris lacrymæ guttaqve pingvis abest.
His addit teneras Nardi pubentis aristas
et sociam Myrrhæ vim Panachæa tuæ
Protinus in strato corpus mutabile nido
vitaliqve toro membra qvieta locat.

|A:29 Ore dehinc succos membris circumqve supraqve
injicit, exequiis immoritura suis.

Tunc inter varios animam commendat odores,
depositi tanti nec timet illa fidem.

Interea corpus genitali morte peremptum
æstuat et flammæ parturit ipse calor,

|A:30 æthereoqve procul de lumine concipit ignem;
flagrat, et ambustum solvitur in cinerem.

Qvos velut in massam cineres in morte coactos
conflat, et effectum seminis instar habet.

Hinc animal primum sine membris fertur oriri,
sed fertur vermi lacteus esse color.

Crescit in immensum subito cum tempore certo,

|A:30 seqve ovi teretis colligit in speciem.

Inde reformatur qvalis fuit ante figura,
et Phænix ruptis pullulat exuviis,
ac velut agrestes, cum filo ad saxa tenentur,
mutari tineæ papilione solent.

Non illi cibus est nostro concessus in orbe,
nec cuiquam implumem pascere cura subest,

|A:31 ambrosios libat cælesti nectare rores,
stellifero teneri qvi cecidere polo.

Hos legit, his alitur mediis in odoribus ales,
donec maturam proferat effigiem,
ac ubi primæva cæpit florere iuventa,
evolat ad patrias jam reditura domos.

|A:31 Ante tamen proprio quidquid de corpore restat
ossaqve vel cineres, exuviasqve suas
ungvine balsameo myrrhaqve et thure soluto
condit, et in formam conglobat ore pio,
quam pedibus gestans contendit solis ad ortus,
inqve ara residens, ponit in æde sacra.

|A:32 Mirandam sese præstat præbetqve videnti;

tantus ibi decor est, tantus abundat honor.
Principio color est, qvalis sub sidere cæli
mitia qvi croceo punica grana legunt,
qvalis inest foliis, qvæ fert agreste papaver,
cum pendens vestit sole rubente polus.

|A:32Hoc humeri pectusqve decens velamine fulgent,
hoc caput, hoc cervix summaqve terga nitent,
caudaqve porrigitur fulvo distincta metallo,
in cujus maculis purpura mista rubet.
Clarum inter pennas insigne est desuper iris,
pingere ceu nubem desuper alta solet.

|A:33albicat insignis misto viridante smaragdo
et puro cornu gemmea cuspis hiat.
Ingentes oculi, credas geminos hyacinthos,
qvorum de medio lucida flamma micat,
Æqvatur toto capiti radiata corona,
Phæbei referens verticis alta decus.

Crura tegunt sqvamæ flavo distincta metallo,
|A:33ast ungves roseus pingit honore color.
Effigies inter pavonis mista figuram
cernitur et pictam Phasidis inter avem.
Magnitiem, terris Arabum qvæ gignitur ales,
vix æqvare potest, seu fera, seu sit avis.
Non tamen est tarda, ut volucres, qvæ corpore magno

|A:34incessus pigros per pondus grave habent,
sed levis et velox, regali plena decore
talis in aspectum se exhibet usqve hominum.
Convenit Ægyptus tanti ad miracula visus
et raram volucrem turba salutat ovans.

|A:34Protinus inculpant sacrato in marmore formam,
et signant titulo remqve diemqve novo.
Contrahit in cætum sese genus omne volantum,
nec prædæ memor est ulla, nec ulla metus.

Alituum stipata choro volat illa per altum,

|A:35turbaqve persequitur munere læta pio.

Sed postquam puri pervenit ad ætheris auras,
mox redit ista; suis conditur illa locis.

At fortunatæ sortis fatiqve volucrem,
cui de se nasci præstitit ipse Deus!

Fæmina vel mas hæc, seu neutrum, seu sit utrumqve,

|A:35felix, qvæ veneris fædera nulla colit!

mors illi venus est, sola est in morte voluptas,
ut possit nasci, adpetit usqve mori.

Ipsa sibi proles, suus est pater et suus hæres;
nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.

Ipsa quidem, sed non eadem, qvia et ipsa nec ipsa est,

æternam vitam mortis adepta bono.

[A:44]

FRI FORDANSKNING.

- ¹ I Österleden,
og langveis heden,
der er et Land,
berömt i Sange,
skiöndt ei af Mange
det findes kan,
navnkundigt vide
for Luun og Blide,
og Deilighed.
- ² Speilklar er Luften,
og söd er Duften,
usigelig,
hvor faur af Söen
sig hæver Öen,
ulignelig,
som Yndlings-Værket,
som Mindes-Mærket
af Almagts Haand.
- ³ Der, som paa Vinger,
fuldtit opspringer
den skjulte Port
fra Blomster-Tuen
til Stjerne-Buen,
Vidunder stort,
for dem i Vange,
som Engle-Sange
mon drage did.
- ⁴ [A:44] De grønne Skove,
den blanke Vove,
den klare Luft,
de Fugle-Sange,
de Blomster-Vange,

den söde Duft,
hvor Himmel-Egne
om Jorden hegne,
er Magelöst.

5 Ja, fri tilfulde
for Frost og Kulde
er Holmen prud,
for Snee, som fyger,
for Hagel-Byger,
for Regn og Slud,
for alskens Plage,
for Hunde-Dage
og Höge-Nat.

6 Ei er den bakket,
ei klippetakket,
men jævn og slet,
for Folke-Öine
sig ei mon höine
den mindste Plet;
ei Brink i Bue,
ei Myre-Tue
er der at see.

7 |A:45 Saa höit dog oppe
ei Klippe-Toppe
er trindt om Land,
som Straale-Vangen
med Fugle-Sangen
paa Himlens Rand,
den overvinder
skyhöie Tinder
med Favne tolv.

8 Der staaer uhærget
paa Flakke-Bjerget
en Skov fuldskiön,
i Klæder blanke,
med Stammer ranke,
og immergrön;
dens Löv ei falder,
af Aar og Alder
den falmer ei.

9 I gamle Dage,

fuldlangt tilbage,
i *Flodens* Tid,
da saa det regned,
at Bjerge segned
i Bølge-Strid,
den Skov alene
med friske Grene
stod klippefast.

¹⁰ Ja Solbar-Lunden,
af Rod oprunden
med Livets Træ,
skal lee ad Striden,
og trodse Tiden,
og skiænke Læ,
til Verdens Dommer
i Skyen kommer,
med Lynilds-Blik.

¹¹ **A:45** Lyksaligt Landet,
som intet Andet,
paa Jordens Bold,
hvor ei er Jammer,
ei Tvedragts-Flammer,
ei List og Vold,
hvor Sot og Ælde
har ingen Vælde,
og Död ei Brodd!

¹² Der seer man ikke
En Part at tigge
for dagligt Bröd,
en Part at prale
med gyldne Sale,
i Lykkens Skiöd!
der Vind og Vove
og Sorger sove
med Synd og Död!

¹³ Hvor immer blaaner
og aldrig graaner
Skyhimmel klar,
den Öe, som *Eden*,
af Væld fra neden
sin Vædske har,
den at husvale,

som Dugg i Dale,
saa frydelig.

14 I Skovens Midte,
hvor Straaler titte
til Kilden bly,
fra søde Moder
udspringe Floder
i hvert et Ny,
sig yndig slynge,
og Alt forynge
med Kys i Lön!

15 |A:46 Saa Straaler bolde
og Bølger kolde,
til Frugtbarhed,
tolv Gange mødes,
og Alt gienfödes
med Fryd og Fred;
det grønne Blade
fortælle glade
til Blomster smaa.

16 Ei falmer Lövet,
sin Saft berövet
i Efteraar,
ei Blomsten visner,
ei Bølgen isner,
med bange Kaar,
hvor Liv og Glæde
sig sammenkiæde
i Straale-Glands!

17 Det er Hans Vilje,
som Markens Lilje
gav Dronning-Pragt,
at saa skal kiendes,
til Tiden endes,
Hans Skaber-Magt,
Hans Viisdoms Gaade,
Hans Gunst og Naade
paa Jorderig.

18 Vidunder-Skoven,
med Gunst fra Oven,
en Fugl beboer,

fuldnem at mindes,
for Mage findes
der ei paa Jord,
han boer alene
i Skov hin rene,
Fugl Fenix kaldt.

19 |A:46 Herold for Solen
paa Dronning-Stolen,
i Stjerne-Vang,
den Lynildsnare
med Flid skal vare
paa Lysets Gang,
med Höisang möde
hver Morgen-Röde
sin Dronning fin.

20 Naar Nat hin sorte
ad Vestens Porte
udskrider tvær,
for i sin Hule
sig der at skjule,
for Straale-Skiær,
og Stjerner følge,
for snildt at dölge
det matte Blik;

21 Mens Skygger stride
i Öster-Lide
paa Liv og Död,
för Sol opsvinger
paa gyldne Vinger
sig morgenröd,
til Kilden daler
og sig husvaler
Daglysets Fugl.

22 Med kolde Bölger
sig Kilden dölger
i Skovens Favn,
og dens Indbygger
tolv Gange dykker
i Lysets Navn,
tolv Gange bader
sig Mörkets Hader
i Solbars-Væld.

23 |A:47 Blandt Skovens Palmer,
hvis Glands ei falmer,
der er dog Een,
som rankest rönnes,
og feirest grönnes,
med Farve reen,
der tager Sæde
paa Kviste spæde
Daglysets Fugl.

24 I Palmens Krone
der er hans Throne,
der er hans Bavn,
derfra han skuer
de skjulte Luer
i Bölgens Favn,
men kvær han tier,
og oppebier
Lys-Englens Byrd.

25 I Morgen-Röde,
Naar Skyer glöde
med nyfødt Glands,
og Guld-Glimt hoppe
paa Skovens Toppe,
i Straale-Dands,
da först udsvinger
paa gyldne Vinger
sig Fuglen brat.

26 Da flammer Brystet,
da blir höiröset
den Fugl saa prud,
og hilser Solen
paa Dronning-Stolen
som Konge-Brud,
og Toner skifte,
som Vinger vifte,
i Jevn-Klang söd!

27 |A:47 Ei hördes Mage
fra hine Dage
i Arildstid,
da Stjerne-Hæren
til Skaber-Æren
istemmed blid,

fra Himmel-Throner,
de Lovsangs-Toner,
som tie nu.

28 Ja, først i Rangen
staaer Fenix-Sangen
nu paa vor Jord,
mens Tiden rinder,
den Prisen vinder,
fra alle Chor,
den Folke-Stemmer
saavel beskæmmer
som Strængeleg!

29 Ei Nattergalen
i Sommer-Salen
saa høit kan slaae,
og Sødme-Klangen
i Svane-Sangen
maa den forsmaae,
som hørde sjunge
den Fugle-Tunge
til Lysets Priis!

30 Lad Harpen hænge
med slappe Strænge
paa Borge-Mur,
blandt Sangerinder
med blege Kinder,
hos Horn og Lur,
hvor Orgel-Værket
er ubemærket,
som Pip og Nyn!

31 |A:48Alt stiger Sangen
fra Sol-Opgangen
til Middags-Tid;
naar Solen daler,
den ömt husvaler,
vemodig blid;
med Aften-Röde
i Toner söde
den smelter hen.

32 I Efter-Glandsen
af Straale-Dandsen

til Natmaal nyt,
tre Gange svinger
og slaaer med Vinger
Fugl Fenix lydt;
og kvær saa tier,
paa Dagen bier
i Timer tolv.

33 Saa Dage svinde,
og Nætter rinde
i tusind Aar,
for Sol-Herolden
paa Grønne-Volden
med gylde Kaar,
de smelte sammen
i Fryd og Gammen,
i Sole-Glands!

34 Dog *Fenix* lærer,
at Tiden tærer,
hvor seent det gaaer,
ham Soel forgylder,
til glad han fylder
sit Tusind-Aar,
men Bladet vendes,
og Glæden endes
i samme Stund.

35 |A:48 Ei meer han synger,
for Aldren tynger
paa Sind og Sang,
paa matte Vinger
han sig bortsvinger
fra Straale-Vang,
til Örk og Hede,
hvor Vætter vrede
med Sorgen boe.

36 Dog ei sig skjule
for Himlens Fugle
kan *Fenix* der,
paa lette Vinger
ham brat omringer
en mægtig Hær,
ham Konning kalde,
og kappes alle

om Kongens Gunst.

- 37 Det ei kan feile,
de Alle beile,
med Buk og Priis,
til höit i Ære
hos ham at være,
paa Hofmands-Viis,
men han undviger,
og efterhiger
kun Stilhed dyb.
- 38 Det aarle skedte,
at Skjul beredte
ham Skaber-Haand,
hinsides Voven,
i Ceder-Skoven
paa Libanon;
men seen at finde
er dog derinde
den dunkle Vraa.
- 39 **|A:49|** I Skovens Midte,
ei nem at hitte,
en Palme staaer,
en Fenix-Stamme,
som for det samme,
blev tusind Aar,
der Fenix bygger
i brede Skygger
sin Rede snild.
- 40 Foruden Hvile,
det Værk mon ile
med Kæmpe-Skridt;
for Fenix trænges,
derefter længes
at vorde kvit
sin Alders Tynge,
og sig forynges
til Nyaars-Tid!
- 41 Med disse Tanker
han mödig sanker
til Rede sin,
som Bier vevre

til Seller snevre
med Honning fiin,
ham Duften leder,
som vidt udbreder
hver Södme-Kalk!

42 Hvor Vellugt findes,
der Tömmer vindes
til Brattingsborg,
som Fenix bygger
i Palme-Skygger
med Fryd og Sorg,
i Vaar og Sommer,
af Bark og Blommer,
og Viraks-Korn.

43 |A:49 Saa Fenix sanker
af Södme-Planker
sit Grav-Kapel,
med gode Stunder
da södt han blunder
i Livets Kveld,
til Solhvervs-Dagen,
som klarer Sagen
med Blus og Baal.

44 Naar i Skiærsommer
en Straale kommer
derind paa skraa,
hvor Fenix bygger
i Palme-Skygger
i dunkle Vraa;
da voxer Heden
i Fenix-Reden
saa overbrat.

45 Ei Fier i Senge
saa let mon fænge,
som Blomst og Bark,
i Favne-Maalet,
og Fenix-Baalet
paa Straale-Mark,
mod Himmel-Bue
slaaer op i Lue
den Soelhvervs-Dag.

46 Sol-Straalen tænder,
Sol-Fuglen brænder
med Rede sin,
og svangrer Luften
med Sødme-Duften
af Krandsen fiin,
saa Virak-Skyer
hans Priis fornyer
paa Jordens Kreds.

47 |A:50 Fuldkække Buer
de Rosen-Luer
i Luften slaae,
Røgskyer feire
sig trindt dem leire,
kiærmindeblaa,
til Fugl og Rede
i Emmer hede
faae Jordefærd.

48 Kun stakket glöde
de Emmer röde
og hælvt en blaa,
de svales fage,
da er tilbage
kun Aske graa,
af Flamme-Sulen,
af Fenix-Fuglen
kun Vinter-Spor.

49 Det Sorgen dulmer,
at end dog ulmer
en Livets Gnist,
som til at glöde
staaer op af Döde,
i Dage-Frist,
med Gylden-Aaret:
en askebaaret
Fugl Fenix ny.

50 Ved Vindens Griller
sig sammentriller
en Aske-Hob,
i Palme-Vuggen
den faaer af Duggen
en Midnats-Daab,

og holder Varmen
ved Straale-Barmen
af Sommer-Sol.

51 |A:50 Som Böge-Olden
er Trille-Bolden
af Aske graa,
som Æg udruget
skal Bolden buget
for Unge spraae;
ved Jævndögns-Tider
deraf udglider
en Glimmer-Orm!

52 Ja, Fenix-Larven
paa Regnbu-Farven
man kiender brat,
paa Orme-Hammen
med Rosen-Flammen
er Tegnet sat,
som vist betyder,
at Fenix skyder
sin Orme-Ham!

53 Det skeer saa fage,
i Jule-Dage,
för Nyaars-Ny,
og Skjalde sjunge:
som Örne-Unge
faaer Ormen Ry,
skal overraske,
som Fugl af Aske
med Neb og Klo.

54 Som Örne spæde
dog ei mon æde
det Fugle-Nor,
kun Dugg hin söde
er Fenix-Föde
paa denne Jord,
af den han trives,
af den oplives
alt Himmelkiært.

55 |A:51 Dog Luftens Björne,
de gamle Örne,

han ligner snart,
med dem han nappes,
med dem han kappes
i Flugt og Fart,
men som han ældes,
og Fjedre fældes,
han skifter Hamm.

56 Det Grumme fattes,
det Skarpe glattes
i Stort og Smaat,
det Krumme rettes,
det Staalgraa spættes
med gult og blaat,
til op ad Dage
sin Faders Mage
han er forsand.

57 Saa stort Vidunder
i Stöv udgrunder
ei Mand af Muld,
dog ei det feiler,
sig Fenix speiler
jo underfuld
i Markens Gröde,
med Liv af Döde,
hver Höst og Vaar.

58 Vi saae, vi avle,
og Hænder travle,
i Höstens Tid,
indføre glade
i Lo og Lade
hver Neg med Flid,
til Vinter-Föde,
saa tom og öde
er Mark og Vang.

59 |A:51| Det maa saa være,
thi Fiende-Hære
alt drage ud,
hvad ei er bjerget,
i Hast er hærget
af Regn og Slud,
af Hvirvel-Blæsten,
og saa for Resten

af Frost og Snee.

60 Det mærker Lövet,
som dybt bedrövet,
i Efteraar,
maa Farve skifte,
naar Storme vifte
til Banesaar,
mens Lænke-Bolte
til Bölger stolte
der smeddes paa.

61 Som Fenix, atter
en deilig Datter
dog Hösten faaer,
naar Vinter-Föde
staaer op af Döde
i milde Vaar,
og Sommer-Glæden
af Vinter-Sæden
sig vikler ud.

62 Naar Fenix myndig
er voxet yndig,
som Fader hans,
i Verden fremmed,
han savner Hjemmet
i Himmel-Glands:
de grønne Skove
bag Vind og Vove,
han aldrig saae.

63 |A:52 Ham Hjertet banker
ved sære Tanker
dog ömt i Bryst;
thi kiære Minder
til Vuggen binder
hans Reise-Lyst,
til Aske-Krogen,
hvor först halvvaagen;
han Lyset saae.

64 I dybe Tanker
han kiærlig sanker,
i Blomster-Net,
hvad under Lövet

af Fader-Stövet
end kiendes let,
af Aske-Kuglen,
som Fenix-Fuglen
var Moder-Skiöd.

65 Sig saa elskværdig
giör reiseferdig
ei mangel Søn,
skiöndt Kiærligheden
er selv herved
sin egen Løn,
giör Hjerter mætte,
og Byrder lette,
og Tiden kort.

66 Nu vil med Ære
den Søn hjembære
sin Faders Stöv;
med Helgen-Skrinet
og Jorde-Linet
af Blomster-Löv,
sig Fenix hæver
og oversvæver
saa Land og Hav.

67 |A:52 Da seer ham Mange
i Folke-Vange
paa Midgaards Bold,
som Fugle vrirle,
de sammenstimle
titusindfold,
at see den Fagre,
som over Agre
hensvæver let.

68 Da Klokke kime,
den Dag og Time,
med Flid og Iil,
man skriver, prænter,
paa Pergamenter,
med Gyldenstil;
ja, dybt indgrave
det Rune-Stave
i Marmel-Steen:

- 69 Nu atter kommet
han er, guldblommet
paa hvalvte Bryst,
og grøn som Skoven,
og blaa som Voven,
den Fugl fra Öst,
som Lykke bringer
paa Regnbu-Vinger
med Straale-Krands!
- 70 Skiöndt stor som Strudsen,
man seer med Studsen,
han er ei tung,
om lavt han svæver,
han let sig hæver,
for han er ung,
og, naar ham huer,
slaaer kække Buer
med Lynets Fart!
- 71 |A:53| I hvert et Hjørne
sig flokke Örne
fra höien Hald,
og Fugle mange,
med Fryde-Sange
foruden Tal,
paa spinkle Vinge
i Kreds omringe
den Fugle-Drot!
- 72 Saa over Skove,
og Bjerg og Vove,
han svinger sig,
med Fader-Stövet
i Blomster-Lövet,
saa frydelig,
af Öine mange
og Ære-Sange
til Hjemmet fulgt.
- 73 Men naar i Luften
han mærker Duften
fra Solens Öe,
da brat som Lynet
han er af Synet,
og over Sö,

ham følge ikke
selv Falke-Blikke
paa skjulte Vei.

74 Med Vinger side,
med Sorg og Kvide,
hans Følgeskab
fra Jordens Ender
tilbagevender
med Konge-Tab,
mens Fenix Thronen
i Palme-Kronen
bestiger glad.

75 |A:53 De Lærde strides
om hvad ei vides
af nogen Mand:
om Folk og Skjalde
med Rette kalde
Fugl Fenix "han;"
da stærke Grunde
dog tale kunde
for Kvinde-Kiön.

76 Den lange Trætte
tilsidesætte
vi her med Flid,
thi det Guds Under
paa Jord udgrunder
ei Mandevind,
saa dybe Gaader
kun Alviis raader,
vor Skabermænd.

77 Men vel maae findes
fuldværd at mindes
de Fenix-Kaar,
de glade Dage
foruden Mage
i tusind Aar,
og saa med Gammen
kun Död i Flammen
til Födsel ny.

78 Ei Död man regner,
for Baal ei blegner,

naar kun forvist
igiennem Ilden
sig snoer Livs-Kilden,
udspringer hist,
af Aske-Grunden
i Palme-Lunden
med Kræfter nye.

79 |A:54 Ved Tvelivs-Kiæden

hos Fenix Glæden
faaer Overvægt,
han Søn ei favner,
men dog ei savner
en Efterslægt,
er, som en Fader,
vel Arvelader,
men Arving selv.

80 Den Kraft, den Ære,
de Kaar fuldsære,
ham Herren gav:
naar Baalet slukkes,
til Liv han vugges
i Aske-Grav,
faaer atter Vinger,
fra Grav opsvinger
sig let i Sky!

81 Hans Sove-Kammer
gaaer op i Flammer,
med Røg i Sky,
men op af Gruset
sig løfter Huset
med Glands paany,
som Guld, udglödet,
af Moder-Skiödet
udspringer klart.

82 Hvad os i Billed
for Öine stilled
en Mester-Haand,
er sandt at sige
paa Jorderige
om Herrens Aand,
og Helgen-Skaren,
som ei Döds-Faren

gör Livet surt.

83 |A:54| Ja, fuld forvisset
om Livet hisset
er Herrens Slægt;
ei Verdens-Möden,
og Legems-Döden,
for den har Vægt,
i Skygge-Dale
til Straale-Sale
den vandrer kæk.

84 I Orme-Stue,
paa Bane-Tue,
i Aske-Bad,
er den Udkaarne,
den Himmelbaarne,
dog sjæleglad,
for Palme-Toppe
han seer histoppe
i Lysets Hjem!

85 Det Bud os bringer
paa Lydens Vinger
og Sandheds Ord:
for Mand og Kvinde
Gud lod oprinde,
paa nyskabt Jord,
et Hjem hernelen
i Öster-Leden,
saa frydeligt.

86 I Faddergave
de fik en Have
til Herrens Priis,
for Deiligheden
benævnet Eden,
og Paradis,
som Fenix-Landet,
af Floder vandet
til Frugtbarhed.

87 |A:55| I Fryd og Gammen
de leved sammen,
foruden Savn,
saalænge blöde

Guds Ord de löde,
dem selv til Gavn;
men nyfødt Glæde
i Dage spæde
fik Banesaar.

88 Paa Lykkens Tinde
dem saae Guds Fiende,
saa falsk i Hu,
og Avindsmanden
til Afgrundsranden
dem lokked snu,
med Skin og Skygge
af større Lykke,
med faure Ord.

89 I Have-Kanten
stod Uhelds-Planten,
i Ly og Læ;
med Frugter søde,
og rosenrøde,
stod Kundskabs-Træ,
med Liv i Lugten,
med Död i Frugten,
forgjort, forbudt.

90 Til det at röre
sig lod forføre
de unge To;
ved Rosen-Rödmen,
og Honning-Södmen,
vel Hjertet loe,
men Efter-Smagen
til Domme-Dagen
er malurt-bedsk.

91 |A:55|Ja, Efter-Slægten
maa föle Vægten
af *Adams* Fald:
som Döttre svage,
de Sønner strage,
i Tusind-Tal,
med Taarer væde
det Bröd de æde
i Ansigts-Sved.

92 Fra Herrens *Eden*
nu ud paa Heden
gik *Adams* Vei,
stort var Forliset,
i Paradiset
han taaldes ei;
fra Livets Sale
til Dödens Dale
er Flytning værst!

93 For Herrens Have,
bag Vold og Grave,
var Porten lukket,
for Engle rene
Livs-Træets Grene
kun bar sin Frugt,
i Tider lange,
med Slægter mange,
paa Jordens Bold.

94 Dog for de Svage
var Haab tilbage,
endskiöndt de græd,
var Tröst for Möden,
var Raad for Döden,
i *Kvindens Sæd*;
Han være priset,
for Paradiset
Han os oplod!

95 |A:56| Fra Herrens Komme
er Pinen omme,
og Kaaret godt;
saa for os kæmped,
saa Alting læmped
den Ærens Drot,
at Fenix-Livet
er nu os givet
til Gaade-Speil.

96 Alt som forældet,
og overvældet
af Möde sin,
sig Fenix bygger
i dunkle Skygger
en Rede fin,

af Myrthe-Grene,
og Urter rene,
med Duften söd;

97 Saa Helgen-Folket,
som os udtolket
det er med Vid,
har Lyst og Lykke
til skiönt at bygge
i Naadens Tid,
med Liv fornyet
i Morgen-Gryet
til Öiemed.

98 Fra Roser röde
til Örken öde
gik Slægtens Vei,
dog i den Skare
udvalgte Klare
der mangled ei,
som Lys paa Himlen,
i Folke-Vrimlen
de gik med Glands.

99 |A:56 Ved Helgen-Sæder
de steg til Hæder,
i Gunst hos Gud,
som Jordens Skjalde
med Rette kalde
en Palme prud,
hvor höit at bygge
er Helgen-Lykke
og Helgen-Lyst.

100 I Palme-Skygge
de Kæmper bygge
med Mod og Magt,
for med den Stærke,
fuldtvel at mærke,
de staae i Pagt,
kan Freden nyde,
og Trods tör byde
den gamle Snog.

101 Ved Myrthe-Grene,
og Urter rene,

med Duften söd,
tilpas er lignet
et Liv velsignet
i Lyst og Nöd,
de Dyder milde,
hvis söde Kilde
er Kiærlighed.

102 Naar Hjertet brænder,
gavmilde Hænder
sig aabne huldt,
ved Enkers Bönner,
for Armods Sønner,
saa yndefuldt;
for Godheds Öie,
den Evighöie,
er Virak ströet.

103 |A:57| Med rene Tanker
sig Fromhed sanker
en Lilje-Flor,
og Rosen-Lugten
i Troes-Frugten
er bedst paa Jord,
hvert Lig af Lyder
med Duft udgyder
en Myrrha-Ström.

104 De fromme Sjæle
for Herren knæle
med Andagt stor,
men Dage mange
de ei forlange
paa denne Jord,
de Dödens Kvide
vil gierne lide
for Liv paany.

105 De har for Öie
hvad i det Höie
forventer dem,
til Lyst og Glæde,
paa Ære-Sæde
i Himlens Hjem,
paa gyldne Throner,
hvor Kongen kroner

sit Tjenerskab.

106 Udsigter lyse!

kan Nogen gyse
i eders Kreds!
den Fromme blegner,
den Fromme segner
saa veltilfreds,
som Drotten blunder,
naar brat tilstunder
hans Kronings-Dag.

107 |A:57 Paa Baaren bænkes,

i Graven sænkes
det kolde Stöv,
med Tröst dog kommer
den varme Sommer
til visne Löv,
og giennemstraalet
af Verdens-Baalet,
det blomstrer op.

108 Lad Vintre svinde

og Aar henrinde
i Tusind-Tal,
dog höit skal lyde
og Skyer bryde
Basunens Gjald,
til Storthings-Möde
af alle Döde
paa Videslet.

109 For Titler tomme

er Tiden omme,
som Herren böd,
og mat af Ælde
har tabt sin Vælde
den grumme Död,
med sprængte Mure
dens Fange-Bure
nedstyrte brat.

110 De maae vel grue

for Verdens Lue
og Jordens Brand,
|A:58 De maae vel skiælve,

for dunkelt hvælv
sig Kongens Bryn,
Han vil beklæde
sit Dommer-Sæde
med Blik som Lyn,
og Daarer sætte
Han vil irette
med Tordenslag;

112 Men over Fromme
gaae milde Domme
fra Naadens Mund,
til Himmerige
de glade stige
fra Gravens Bund,
med Fenix-Kaaret,
thi askebaaret
er deres Glands.

113 De Fenix-Reden
har bygt hernenen,
med Flid og Konst,
det Værk af Hænder,
skiöndt Verden brænder,
er ei omsonst;
i hver en Alder
det Herren kalder
Rög-Offet bedst.

114 Derfor opsvinger,
paa Fenix-Vinger,
ved Herrens Haand,
saa klart som Guldet,
sig Helgen-Muldet
med Helte-Aand,
gienfödt i Graven
til Straale-Haven
i Lysets Hjem.

115 |A:58Der, efter Döden,
de Morgen-Röden
i Sole-Vang
en Hilsen bringe,
som Harper klinge
til Frydesang,
som Engle-Toner,

hvor Lyset throner
med evig Glands.

116 Vel slaaes af Mange
nu Skjalde-Sange
i Veir og Vind,
som Lögn og Skvalder,
som hvad man kalder
kun Hjernesvind,
ei Fenix-Fuglen,
men kun Nat-Uglen
man kiendes ved;

117 Men er tilbage,
fra gamle Dage,
endnu et Gran
af Tro paa Sangen
i Zions-Vangen
og Livets Land,
for Fenix-Kvadet
sig vender Bladet
saa lystelig.

118 Ja, har man Öre
til *Job* at höre,
den Seer-Skjald,
som fik af Aanden,
til Bod for Vaanden,
sit Tonefald,
man Fenix atter
paa Jorden skatter
som Fugle-Drot.

119 |A:59| Som der staaer skrevet,
af Aanden drevet,
saa *Job* udbröd:
min Rede bygger
jeg mellem Skygger
i Jordens Skiöd,
jeg godt det vover,
og trygt jeg sover
i Ormegaard.

120 Lad Kryb i Grave,
lad Orme gnave
til Been og Marv!

lad Verden buldre!
lad Stövet smuldre,
som Jordens Arv!
ei Troen glipper,
og aldrig slipper
jeg Haabets Fugl.

121 Den Fugl i Brystet
har Vinger rystet,
med sagte Nyn,
som dunkelt lyder,
men Hjertet fryder
med salig Fynd;
thi Gylden-Aaret,
som Fenix-Kaaret,
der kvædes om.

122 Med Liv af Döde,
med Kinder röde,
jeg skal opstaae,
med Födder snare,
med Öine klare
og himmelblaa,
til Glands og Glæde,
til Herre-Sæde
evindelig.

123 |A:59 Saa, langt tilbage,
i gamle Dage,
den Fromme sang,
og over Graven
sig til Guds-Haven
i Aanden svang,
med Fenix-Kaaret,
som atter-baaret
til Liv og Lyst.

124 Som Fenix-Fuglen
fra Orme-Kulen,
til Bjerger-Top,
med Fader-Stövet,
i Palme-Lövet,
sig svinger op,
saa Muldets Frænde
ved Verdens Ende
til Lysets Hjem.

125 Som Fenix bygger
i Palme-Skygger,
paa Solens Öe,
forglemmer fage,
hvad under Klage
det er at döe,
for lydt at kvæde
med Lyst og Glæde
den lange Dag;

126 Saa frelste Sjæle
med Fred skal dvæle
til evig Tid,
i Engle-Vrimlen,
hvor Lilje-Himlen
er klar og blid,
hvor Dronning-Stolen
af Konge-Solen
er morgenröd.

127 |A:60| I Gimle-Borgen
er evig Morgen
med Rosen-Skiær,
thi Morgen-Röden,
som trodsed Döden,
er kronet der,
hvor *Jesus* throner,
blandt Lovsangs-Toner,
som Livets Lys.

128 Der Engle-Skokke,
som Fugle-Flokke
af himmelsk Art,
paa Blomster-Vinge
sig glade svinge
med Lynets Fart,
med Toner söde
om Liv af Döde
i *Jesu* Navn!

129 Og Helgen-Skaren,
som i Döds-Faren
med Herren gik,
Hans Liv og Lue
de giennemskue
med Straale-Blik,

stod op som Sole,
da Haner gole
for sidste Gang!

130 Kun mat er Glandsen
af Fenix-Krandsen
mod Glandsen her,
af Krone-Guldet,
som Helgen-Muldet
i Himlen bær,
for Lammets Throne,
den Livets Krone,
som falmer ei.

131 |A:6o| I Himmerige
som Herrens Lige
de Fromme boe,
hvor lutter Glæder
i Skiönheds Klæder
som Blomster groe,
men visne ikke,
for de inddrikke
Livsaande-Dugg.

132 Der Sult ei mindes,
der Sorg ei findes,
der Synd ei kom,
der ei at döie
er Kamp og Möie,
og Fattigdom;
med Herre-Livet
alt Godt er givet,
alt Ondt forbi.

133 De store Fester
for Kongens Giæster
ei Ende faae;
de Lokker gule,
som Kroner skjule,
ei vorde graa,
og Hjerter mætte
ei heller trætte
af Godheds Priis.

134 I Livets Sale
er ingen Dvale

i Slægt med Död,
der synke Toner,
som Helgen-Kroner,
i Velklang söd,
kun for tillige
i Chor at stige
med Guddoms-Kraft.

135 |A:61 Sin Brudgom priser

i Kæmpe-Viser
en salig Brud,
til Krands fletter
vor Guds Idrætter
den Lovsang prud,
og Choret svarer,
som Engle-Skarer,
med Omkvæd lydt:

136 “Hil Dig med Ære!

priset Du være,
Stol-Konge prud!
takket, velsignet,
godt efterlignet,
Gudernes Gud!
Thronen Du klæde
evig med Glæde!
Riget er Dit.

137 Fader i Vælde!

Ungdom og Ælde
evig i Pagt!
Lovsangen bölger,
Æren Dig følger,
stor som Din Magt,
Sandheden byder,
Skiønheden nyder
Kiærligheds Priis!

138 Himmerigs Sale,

Jorderigs Dale,
Herlighed din
mægtig opfylder,
deilig forgylder,
Storherre fiin!
aldrig vi savne,
evig os favne

Kiærlighed Din!”

139 |A:61 Saa de Udkaarne,
de Atterbaarne,
fra denne Jord,
skal kappes glade
paa Himmelstade
med Engle-Chor,
om Brage-Lönnen,
for Sang om Sönnen,
af Fader-Haand!

140 Ja, Christne sjunge
med Engle-Tunge
om Drotters Drot,
som har i Dale
bygt höie Sale,
gjort Alting godt,
gjort Sorg til Glæde,
beredt os Sæde
med sig i Glands.

141 Som vi, Han svöbdes,
som vi, Han döbdes
med Vand og Aand,
men Engle smiled,
for Spiret hviled
dog i Hans Haand,
för Lys og Mörke
fik Navn og Störke,
för Bjerg fik Rod.

142 Han blev afkræftet,
med Nagler hæftet
til Korsets Træ,
sad dog med Glæde
paa Konge-Sæde
i Palme-Læ,
sad der i Aanden,
skiöndt her i Vaanden
Hans Hjerte brast,

143 |A:62 Med Hjerte-Blodet
Han Himmelgodet
har os tilkiöbt,
og Tredje-Dagen

Hans Jorde-Lagen
laae sammensvöbt,
hvor Han kun blunded,
til overvundet
var Dödens Magt.

144 Ham Fenix-Livet
til os blev givet,
i Jordens Skiöd,
derfor opstige
fra Jorderige
maa Duften söd,
naar Korsets Helte
som Fenix smelte
ved Himlens Glöd.

145 Som Fenix bygger
i Palme-Skygger
sin Rede blöd,
i Vaar og Sommer,
af Bark og Blommer,
med Duften söd,
til Sove-Kammer
i Baalets Flammer
og Virak-Sky;

146 Saa Helgen-Folket,
som ret fortolket
i Skriften staaer,
sin Hytte pryder
med höie Dyder
i Livets Vaar,
med Bönner mange,
og Aften-Sange,
som dufte södt.

147 |A:62Saa Stövet fredes,
og forberedes
til Liv paany,
og derfra stammer,
naar Hjertet flammer,
en Virak-Sky,
saa fin og fager,
som velbehager
vor Drot, vor Gud!

148 Vor Drot histoppe,
som Stjerne-Toppe
har under Fod!
vær evig priset
for Paradiset,
Du os oplod!
Hilsæl paa Thronen
med Æres-Kronen
og Rettens Spir!

149 Fra Lysets Kilde
med Straaler milde
Du til os kom;
hvem tro Dig tjente
har og ivente
en naadig Dom,
naar Skyer klare
skal aabenbare
Din Majestæt.

150 Hav Tak, Du Höie,
som vilde böie
Dig til os ned,
og Sted os skiænke
paa Herre-Bænke
i Evighed,
at sidde sammen
i Fryd og Gammen
med Dig tilbords!

151 |A:63| Med Öine klare
Din Helgen-Skare
skal see Din Glands,
med Engle-Tunge
Din Drape sjunge,
til Æren Hans,
som Fenix-Livet
med Dig har givet
til Stövets Börn.

152 |A:63| For Fader-Rösten,
for Himmel-Trösten
i Graadens Dal,
for Samfunds-Kiæden,
for Höitids-Glæden
i Stjerne-Sal,

for Paradiset,
vær evig priset!
Halleluja!

DANSK EFTERKLANG.

- 1 Naar Dagen gryer,
i blanke Skyer
ved Sommers-Tid,
af Fugle-Munde
da fyldes Lunde
med Kviddren blid,
og Sange möde
hver Morgen-Röde
i Tusindtal.
- 2 Med Aande-Solen
paa Dronning-Stolen
det er ei saa,
hvor den oprinder,
den vaagne finder
kun Fugle faa,
for Den kun sjunger
med Fenix-Tunger
den mindste Flok.
- 3 Men er end Navnet
i Norden savnet
fra Hedenold,
dog Nörreleden
ei mangled Reden,
med Sanger bold
for Aande-Solen
paa Dronning-Stolen,
for Sandheds Lys.
- 4 Hendöde Klangen
i Svane-Vangen
med Hjarne-Skjald,
blandt Skygger store
man dog kan spore
det Tonefald,
som Christendommen
böd höit velkommen

paa *Anguls* Öe.

5 En Dansk Udflytter,
det var den Rytter
paa *Odins* Hest,
med Falke-Blikket
dertil udskikket,
som Norne-Giæst,
basune-stemmet
at melde Hjemmet,
naar Soel gik op.

6 Ja, Skjalde-Laget
paa Folke-Vraget,
paa *Bretlands* Kyst,
som Fenix-tunget
i Sky har sunget
"nu blev det lyst,"
kom fra det Jævne,
er Dansk at nævne
paa Aandens Sprog.

7 |A:64Og Anguls-Kvadet,
paa Kalvskinds-Bladet,
(ei Folk i Mund)
af Fenix-Baalet
for Tungemaalet
er Aske kun,
paa Bavne-Tinde
en Leg for Vinde
fra hver en Kant;

8 Men her i Lunde,
ved Belt og Sunde,
i Böge-Ly,
her drypped Duggen
i Aske-Vuggen
fra havblaa Sky,
her blev udkuret
i Minde-Buret
en Fenix ny.

9 Endnu kun liden,
i Flagre-Tiden,
er Fuglen sær,
dog Orme-Hammen

han skiöd med Gammen
ved Trolde-Kiær,
tör og forfægte
sin Födsel ægte
af Fenix-Art.

¹⁰ End over Agre
han helst vil flagre,
i Aften rød,
og overhoppe
Kiærminde-Toppe
i Engens Skiöd,
kan sig dog svinge
paa spinkle Vinge
til Böge-Green.

¹¹ |A:64 Der nu han sidder,
med Fugle-Kvidder
om Fenix-Kaar,
om Eftergröde
som Liv af Döde,
i Gylden-Aar,
saa Folke-Aanden
faaer Bod for Vaanden,
som Den er værd.

¹² Lad Orme hvæse!
lad Vinde blæse
og Rygter gaae!
den Danske Snekke
skal yndigst flække
de Bölger blaa,
og rigest havne
med Kors i Stavne,
med Dannebrog.

¹³ Ja, Faddergaven
i Svanehaven,
til Vana-Frei,
Lysalfe-Værket,
guldhjerte-mærket,
forældes ei,
men Alt forynges,
som med den gynges
paa Bölgen blaa.

¹⁴ *Skibbladner* kalde
de gamle Skjalde
det *Lykke-Skib*,
som bærer over
de dunkle Vover
vort Folke-Liv;
men Döbe-Navnet,
med Korset favnet,
er *Ydmyghed*.

¹⁵ |A:65 Paa *Det*, sang Skjalde,
gik *Aser* alle
med Lyst ombord,
med *Det* kan fare
Guds Engle-Skare,
utallig stor,
dog sammenfoldet
i Hjerte-Skjoldet
det skrylder ei.

¹⁶ Af Blomster-Stilke,
med Toug af Silke,
og Blade-Seil,
det *Alfer* bygged,
og pænt udsmykket
med Perle-Speil,
og lægges sammen
det kan med Gammen,
som Lommebog.

¹⁷ Saa Alfe-Nemme,
til godt at giemme,
det Skib har skabt;
trods Folke-Graaden,
med Orlogs-Flaaden
det gik ei tabt;
det laae i Havne,
hvor Viking-Stavne
løb aldrig ind.

¹⁸ Til *Det* var Nöstet⁷⁰
ved Konge-Brystet
med Snilde bygt,
da Folke-Aanden
i Konge-Haanden
det lagde trygt,

gav, ret fortolket,
med Dane-Folket,
sig Gud i Vold.

19 |A:65 Saa Danmarks Lykke

fik Gylden-Smykke
i Kongens Gaard,
og Bölge-Karmen
i Konge-Barmen
de bedste Kaar,
med Fenix-Flaget,
fra Sky modtaget
i Ydmyghed.

20 Med det i Stavne

fra Godehavne
løb Snekken ud,
med Storseil spilet,
til *Gladhjem* stilet,
med Ladning prud,
og deilig skrevet
var Maale-Brevet
med Konge-Haand.

21 Berömt i Norden

var Isse-Fjorden
fra fordums Tid,
af Konge-Leier,
af Sang og Seier
i Storm og Strid;
dens Roes, begravet,
opstod paa Havet
med Dannebrog.

22 Med Taler jævne

paa Adel-Stævne
den steg fra Jord,
med Folke-Livet
paa Lykke-Skibet
den gik ombord,
med Folke-Sangen
fra Svane-Vangen
den stak i Sky!

23 |A:66 Da Moders-Maalet

paa Fenix-Baalet

var smeltet hen,
en Röver-Stemme,
i Grav kun hjemme,
gik her igien,
og kiös med Glæde
af Gutter spæde
det Danske Liv.

²⁴ Da Folke-Stemme
gik reent ad Glemme
i Danevang;
da Ugle-Tuden
for Ulve-Guden
man kaldte Sang,
og Slave-Lænke
paa Skole-Bænke
et Ordens-Tegn.

²⁵ Da Isse-Fjorden,
og Alt i Norden
fuldvidt berömt,
af Grav-Latinen
til Helved-Pinen
blev rask fordömt:
til Vinter-Dvale
i Dödens Dale
fra Slægt til Slægt.

²⁶ Ja, rosenmundet,
i Graven bundet
laae Norne-Giæst,
mens Gienfærd blege
med Rune-Lege
holdt Dödens Fest,
og brændemærked
alt Livs-Storværket
som Barbari.

²⁷ |A:66 Dog, inden Belte
ei kunde smelte
den Fugl saa skiön,
skabt til at sjunge
med Danmarks Tunge
i Lys og Lön,
for bort at svinde
af Hu og Minde

i Bögelund.

28 I Aske-Vuggen

faldt Aften-Duggen
saa sommervarm;
til Trods for Döden,
blev Aften-Röden
en Moder-Barm
for Orm hin unge,
med Fugle-Tunge
i Dölgsmaal födt.

29 Ja, Orm hin unge,

med Tand for Tunge,
ved Natte-Tid,
gik brat de Döde
med Brodd imöde,
og stak med Flid;
dog Skygger smile
ad Spyd og Pile,
ad Tand og Brodd.

30 Da skiöd med Gammen

han Orme-Hammen
i Dæmring sval,
tog paa at kvæde
om Livets Glæde,
trods Dödens Kval;
da lytted, krumme,
Livsfanger stumme,
og Döden giös.

31 |A:67 Da Folkets Stemme

i trofast Giemme
opdaged *Han*,
Hvis ömme Hjerte
al Fryd og Smerte
har deelt med *Dan*,
og end i Tide
paa Folkets Kvide
Han raadte Bod.

32 Livsalig kalder

ham nu hver Alder,
den Drot i Nord,
som stumme Sjæle

gav Mund og Mæle
ved *Isse-Fjord*,
hvor blidt nu blunder
det Storværks Grunder,
som aldrig döer.

33 Sit Hjertes Stemme,
i Danmark hjemme,
Han Folket gav;
mens Taaren bæver
og Folket hæver
sig frelst af Grav,
Bog-Ormen svinger
paa Fugle-Vinger
sig over Land.

34 Fra Tryk-Papiret
til Kirke-Spiret
han skynder sig,
med Danmarks Tunge
et Kvad at sjunge
for Kongens Lig,
som Bønder bære
til Grav med Ære
ved Issefjord.

35 |A:67 Derfra han iler,
naar Maien smiler,
til *Gladhjems* Slot,
om Brude-Krandsen
og Havfru-Dandsen
at kviddre smaat,
saa over Voven,
saa giennem Skoven
det gaaer saa let.

36 Ja, fri for Sorgen
til *Fredriks-Borgen*
gaaer Dandsen let,
naar i Skiærsommer
de faure Blommer
staae trindt og tæt,
Dan-Stjernen blinker,
Löf-Kronen vinker
saa yndefuld.

37 Med salvet Pande
vil Kongen sande
det Spaadoms-Ord:
for Christendommen
er Timen kommen
i höie Nord,
og Fenix-Sangen
i Dane-Vangen
gienfödt paany.

38 Med den skal möde
hver Morgen-Röde
et Skjalde-Kuld,
og aabenbare,
i Toner klare,
som Glar og Guld,
hvad dunkelt lyder
om *Lysets* Dyder
i Oldtids Kvad.

39 |A:68Nu, Roms Uvætte!
fra Dane-Slette
forsvind med Gru!
Trods, om du taaler
de stærke Straaler,
som dandse nu!
dit Lys er Mörke,
og Luft din Störke,
og Lögn dit Liv.

40 Gienganger dristig!
Forfører listig!
forlorne Aand!
hvi svang til Bane
du Lysets Fane
i trolös Haand?
hvi kom forvoven
til Böge-Skoven
du hjertelös?

41 I dette Hjørne,
hvor *Romas* Örne
ei fæsted Klo,
i Tider blinde,
da kun herinde
var Hedning-Tro;

skal her os trykke
en Jette-Skygge
fra Kapitol!

42 Hvor Sandheds-Solen
paa Naade-Stolen
alt længe sad,
og ingen Stamme
med bedre Flamme
Guds Lys tilbad,
du Naadelöse
os böd udöse
for dig vort Blod!

43 |A:68 Kun alt for længe
i deiligst Vænge,
med Hexe-Green
og Blænde-Lygte,
vi smaalig sögte
de Vises Steen;
men fandt i Kulen
med Tomheds-Bulen
din Hoved-Skal.

44 Sög selv nu Bunden
i Klögt-Afgrunden,
du os oplod!
jeg dig nedmaner,
du Kirke-Raner,
ved Korsets Fod,
du Grav-Latiner,
du Præste-Piner,
du Bogstav-Trold!

45 Staaer op af Döde,
med Kinder röde,
Lys-Alfer smaa,
og synger Visen
om Langbeen-Risen
med Töfler paa,
og saa den Anden,
om Lygtemanden,
Hr. Ællevild!

46 Nu Soel er oppe,
nu Böge-Toppe

har Morgen-Glands,
ved Fugle-Sange
i Dane-Vange
gaaer Havfru-Dands,
og alle Trolde
med Bryster kolde
nu sprang i Flint.

47 |A:69 Vaagn op, vor Moder,
med alle *Froder*
fra Arildstid,
med Alles Navne,
som Orlogs-Stavne
har fört i Strid,
og vel bemandet,
for Fædrelandet
og Moders-Maal!

48 Nu Klokker kime,
nu Glædens Time
for eder slog,
nu Romer-Hæren,
som krænked Æren,
til Helved drog,
nu bære Prisen
i Kæmpevisen
kun Dannemænd!

49 Nu vaagner, Frænder,
med rappe Hænder
til gavnlig Dont!
thi her i Landet
hvo ei gjør Andet,
gør meget Ondt:
sig selv han kvæler,
og Brödet stjæler
af Næstens Mund.

50 Nu Bönder vaagne
i alle Sogne,
i hver en By,
af Kæmpe-Ætten
for Odels-Retten
til Fædres Ry,
som Ridder-Sæder
med Vadmels-Klæder

kan rime net!

51 |A:69| Med Alvor Gammen

nu smelte sammen
i Sole-Glands!
om Lærdoms Tinde
sig yndig vinde
en Lilje-Krands!
om Skjaldskabs Vinge
sig Tanke-Ringe
med Æren snøe!

52 I Danmarks Skove

tör Duer vove
med Högen Kiv;
tör Lam til Löve,
for Daad at öve,
betroe sit Liv;
kan Barnet styre
uvane Tyre
med Klap paa Kind.

53 Paa Danmarks Sletter

sig jævne Trætter
med Mjöd og Viin,
paa Danmarks Klipper
groe Ax og Vipper
med Bögen fiin,
paa Danmarks Hede
giör Lærker Rede
i Blade-Byg.

54 I Danske Barme

har Godhed Varme,
er Ondskab kold;
paa Danske Veie
er Stimænd feie
og Kvinden bold;
paa Danske Bölger
Livs-Lykken følger
med *Dannebrog*.

55 |A:70| I Danske Böger

hvad ret man søger
man finder let;
hos Danske Piger

al Pral og Smiger
skeer flux sin Ret,
og Troskab vinder
hos Dannekvinder
sin bedste Priis.

56 Saa kom tilbage
de gyldne Dage
for *Skjold* og *Dan*,
for alle *Froder*,
for Bögens Moder,
for *Christian*,
for Rosen-Kiæder,
for Livets Glæder,
og fredsæl Daad!

57 Det Budskab bringer
nu Stork paa Vinger
fra Danevang;
det höre Skyer,
naar Dagen gryer,
|A:7oi Lærkens Sang;
for Dugg i Dale
det Nattergale
udtone södt!

58 Til Aande-Solen
paa Dronning-Stolen,
med Tak og Priis,
paa Fenix-Vinger
Det sig opsvinger
fra Paradis,
hver Lysets Time,
mens Klokker kime
i Danevang:

59 For Fader-Rösten,
for Himmel-Trösten
i Graadens Dal,
for Samfunds-Kiæden,
for Höitids-Glæden
i Stjerne-Sal,
for Paradiset,
vær evig priset!
Halleluja!

Nöst er et Skib-Huus eller Skur.

- 1 Jeg gik mig ud en Sommerdag at høre
Fuglesang, som Hjertet kunde røre,
I de dybe Dale,
Mellem Nattergale,
Og de andre Fugle smaa, som tale.
- 2 Der sad paa Kvist en lille Fugl i Lunden,
Sødt den sang i Sommer-Morgenstunden,
I de grønne Sale,
Mellem Nattergale,
Sang saa klart, som Nogen kunde tale.
- 3 Paa Straale-Krandsen og paa Engle-Rösten
Kiendte jeg den sære Fugl fra Östen,
Paradisets Svale,
Som af Vinter-Dvale
Vaagned op til Sang i grønne Sale.
- 4 I Graadens Dal var Glædens Röst begravet,
Sangens Soel gik ned i Tone-Havet,
Löst var Styrkens Belte,
Blege alle Helte,
Hjertet maatte i et Suk hensmelte.
- 5 |A:71| Dog leved op Höisangen efter Döden,
Tone-Havet fødte Morgenröden,
Og i Sole-Glandsen,
Under Straale-Krandsen,
Let gik over Bølge Havfru-Dandsen.
- 6 Hilsæl, vor Drot! hilsæl i Danevangen!
Daglig her nu voxer Phenix-Sangen,
Fugl og Sang tillige,
|A:71| Og alt som de stige,
Blomstrer med Dit Septer Danmarks Rige.
- 7 Omton da nu det Danske Konge-Sæde,
Fuglesang, som røre kan og glæde:
Phenix-Sang, oprunden
Sært i Böge-Lunden,
Morgenrøde-Sang med Guld i Munden!

Rettelser

i Texten

v.	95	læs:	Dryhtnes
—	201	—	under
—	213	—	bibaðað
—	253	—	<i>woð</i> -cræfte
—	334	—	scade
—	453	—	<i>heaðo</i> -rofes
—	565	—	beorh- <i>stede</i>
—	577	—	<i>æðel</i> -tungla
—	672	—	lofiað
—	994	—	nergend

i Latinen

v.	72	læs:	<i>avis</i> ulla
—	88	—	<i>sociam</i> Myrrhæ vim
—	94	—	timet <i>illa</i>
—	107	—	ad <i>saxa</i> .